

Krabi Goat City Strategies

Dhiravit Chantip* Morakot Saengrung*

*Bovine Clinic, NST Large Animal Hospital, Faculty of Veterinary Science, Rajamangala University of Technology Srivijaya, NST campus

*Corresponding author, E-mail address: Dhiravit54@yahoo.com

Abstract

Krabi Goat City is the fully integrated developing strategy of Krabi Goat City supply and value chain that composed of 8 substrategies including; the upstream policy 6 strategies; the midstream 1 strategy; and the end of stream 1 strategy; High potential and sustainable markets under the supports of the government, academic institutes and private organization to promotion the Krabi goat city policy to reach the achievement both of economic and social goals; The economic goal is to have income from goat production and its related around 10% of GPP (10 thousands million bahts per year) in next ten year that will help to solution the low prices of the fresh palm oil fruits and rubber products crisis. And the social goal is to decrease the gap of income between the farmers and the elites group or the Thai Buddhist and Muslim population that can improve the life qualities of theirs. And the most significant reason is to promote the goat milk for the students instead of the dairy cow milk.

The most significant strategy is to use the market demand to be the condition of the goat production (supply); Krabi province has the 3 high potential markets; including; the internal province (cultural market that needs the nativebred goats) and the second is the neighbours tourism provinces, Phuket and Phanga. The finally is to export to both general and Halal markets in ASEAN, China and the Midwest country such as Qatar.

The KPEC has Krabi Goat Innovation Corridor, KGIC that can help to drive the Krabi goat city policy to achievement; composed of the Sriphong demonstration goat farm, the international goat academy Krabi; finally is the goat bank project for the student healthy and clever promoting; All are promote and support by the KPEC and the faculty of Veterinary Science, RMUTSV. The main objectives are to promote and support the goat farmers and their organization such as the natural groups, legal groups and the co-operative; in academic services and research results; corresponding to be the center of Krabi goat city and help to administrative the goat farmer organization connection.

Regarding to the successful of this policy; it need to improve the goat production structure of Krabi; both the vertical and horizontal development; the vertical goals is to increase the capacities of the farmers; And promote them to be the entrepreneur of the goat business and its related. The horizontal goals is to promote the increasing of the high capacity of the goat (smart farmer) numbers in every level of the production chain that can upscale the goat production of Krabi to be the commercial or industrial scale, finally.

The affects of the policy driven and developing; in next ten year (2029) ; goat production of Krabi can has more capacity to supply the demand of living, and products in all markets including to the local, internal markets and to exports to the high potential markets such as ASEAN, Qatar and China (both general and Halal markets) around 240,000 heads /year (about 1,920 million bahts) and to produce 4 million packs of goat milk =/year for students, 80 million bahts covered all needs. However, since it's not achieve the goals of the policy in 2029 (10% of GPP), but can improve and develop to reach the achievements in the future (after 2029); but need the supports both the core policy and budgets from the government and corresponding to do more researchs and development that cover the 8 substrategies that will drive the policy to be the best practice, and to be the bio economy, circling and green, BCG model for the safety, security, and sustainability in fully integrated goat production of Krabi.

Keywords: Strategies, Innovation, Supply chain, Value chain, Krabi Goat City

ยุทธศาสตร์กระบี่เมืองแพะ

ธีระวิทย์ จันทร์ทิพย์* มรกต แสงรุ่ง*

*คลินิกสัตว์เคี้ยวเอื้อง โรงพยาบาลปศุสัตว์นครศรีธรรมราช คณะสัตวแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

*ผู้รับผิดชอบบทความ E-mail address: Dhiravit54@yahoo.com

บทคัดย่อ

ยุทธศาสตร์กระบี่เมืองแพะ เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่ากระบี่เมืองแพะอย่างครบวงจร ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ 8 ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ต้นน้ำ 6 ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์กลางน้ำ 1 ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์ปลายน้ำ 1 ยุทธศาสตร์ โดยการสนับสนุนของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ในการขับเคลื่อนและพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่าการผลิตแพะของจังหวัด เพื่อเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่คุกคามจังหวัดกระบี่ในปัจจุบัน และอาจต่อเนื่องไปอีก 5-10 ปีข้างหน้า เป้าหมายของยุทธศาสตร์กระบี่เมืองแพะด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้จากการผลิตแพะร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด หรือประมาณ 10,000 ล้านบาทต่อปี โดยส่งเสริมการเลี้ยงผสมผสานกับการทำสวนปาล์มน้ำมันและสวนยางพารา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร และการแก้ไขปัญหาผลผลิตยางพารา และปาล์มน้ำมันตกต่ำ โดยเฉพาะราคาปาล์มน้ำมันใน พ.ศ. 2562 ตกต่ำมากที่สุดในรอบ 20 ปี เป้าหมายทางสังคม เพื่อลดช่องว่างรายได้ระหว่างเกษตรกรและกลุ่มทุนลง และการลดช่องว่างทางชนชั้นของคนไทยพุทธและมุสลิม รวมทั้งต้องการให้นมแพะเป็นนมโรงเรียนทดแทนนมโค

กลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การใช้ตลาดนำการผลิต โดยจังหวัดกระบี่มีตลาดแพะที่มั่นคงสูงอยู่ 3 ตลาดด้วยกัน คือ ตลาดแพะพื้นเมือง/ประเพณี ตลาดแพะเนื้อจังหวัดที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวสูง เช่น ภูเก็ต และพังงา และการผลิตเพื่อส่งออกรวมทั้งตลาดฮาลาล ได้แก่ อาเซียน จีน และตะวันออกกลาง (กาตาร์) ที่มีความต้องการนำเข้าแพะมีชีวิตรวมกันในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 240,000 ตัว

สำคัญที่มีส่วนในการผลักดันห่วงโซ่การผลิตกระบี่เมืองแพะ ให้ประสบความสำเร็จ สถานการศึกษาจังหวัดกระบี่ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ร่วมกันจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมการผลิตแพะกระบี่ (Krabi Goat Innovation Corridor, KGIC) ประกอบด้วย ฟาร์มแพะสาธิตศรีฟองฟาร์ม มหา'ลัยแพะนานาชาติ และธนาคารแพะเพื่อเด็กกระบี่พันธุ์ดี ทำหน้าที่ในการบริการวิชาการ และการวิจัยพัฒนาด้านแพะในพื้นที่ นอกจากนี้ยังร่วมกันบริหารเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ และการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ วิสาหกิจ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน องค์กรเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะทั้งจังหวัด

การปรับโครงสร้างการผลิตแพะของจังหวัดกระบี่ มีผลสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายทางการตลาด เนื่องจากการยกระดับระบบการผลิตแพะจากระบบเลี้ยงหลังบ้าน เป็นระบบฟาร์ม ระบบการเลี้ยงเชิงพาณิชย์ และอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยต้องพัฒนาทั้งในแนวดิ่ง (vertical development) หรือการพัฒนาศักยภาพผู้เลี้ยง ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ และการพัฒนาในแนวขวาง (horizontal development) หรือการเพิ่มจำนวนผู้เลี้ยงที่มีศักยภาพสูงทุกระดับ เป็นผลให้สามารถยกระดับการผลิตแพะกระบี่เป็นระดับอุตสาหกรรมได้ในที่สุด

ผลการขับเคลื่อนและพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่าการผลิตแพะของจังหวัดกระบี่ ทำให้ภายในปี พ.ศ. 2572 จังหวัดกระบี่สามารถผลิตแพะป้อนตลาดทั้งภายในจังหวัด ในประเทศและส่งออกรวมทั้งตลาดทั่วไปและฮาลาล ประมาณ 240,000 ตัวต่อปี หรือมูลค่ารวมประมาณ 1,920 ล้านบาทต่อปี และผลิตนมแพะโรงเรียน 4 ล้านถุงต่อปี มูลค่ารวม 80 ล้านบาท แม้ว่ายังไม่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการให้รายได้จากห่วงโซ่การผลิตแพะกระบี่เมืองแพะเป็นร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์ มวลรวมทั้งจังหวัด หรือประมาณ 1 หมื่นล้านบาท/ปี แต่สามารถพัฒนาห่วงโซ่การผลิตและห่วงโซ่คุณค่าการผลิตแพะของกระบี่ให้ถึงเป้าหมายได้ในระยะต่อไป (หลังปี 2572) ภาครัฐต้องให้การสนับสนุนงบประมาณ ควบคู่ไปกับการวิจัยพัฒนาในประเด็นยุทธศาสตร์ต่างๆ ทั้ง 8 ยุทธศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ โดยที่สามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบในการพัฒนาการเลี้ยงแพะครบวงจร โดยใช้ตัวแบบการพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio economy) ที่มีการหมุนเวียนอย่างยั่งยืน (Circular economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy) ที่ครอบคลุมทั้งด้านความปลอดภัย (safety) ความมั่นคง (security) และความยั่งยืน (sustainability) ต่อไป

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ นวัตกรรม ห่วงโซ่อุปทาน ห่วงโซ่คุณค่า กระบี่เมืองแพะ

บทนำ

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดกระบี่

โครงสร้างประชากรของจังหวัดกระบี่ เป็นชาวมุสลิม 39.7% ข้อมูลพื้นฐานทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองปี 2561 จาก 8 อำเภอ จำนวน 95,095 ครัวเรือน 463,569 คน เพศหญิง 233,188 คน คิดเป็น 50.24% เพศชาย 230,351 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวน 29.36% รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไปและค้าขาย โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็น คนในภาคเกษตรกร ที่ปลูกพืชหรือมุสลิม

จังหวัดกระบี่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ในปี พ.ศ. 2561 มูลค่าประมาณ 118,676.13 ล้านบาท เป็นลำดับที่ 2 ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน รองจากจังหวัดภูเก็ต ลำดับที่ 2 ของภาคใต้ และลำดับที่ 4 ของประเทศ รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรต่อปีของจังหวัดกระบี่ในปี 2559 เท่ากับ 234,436 บาท เป็นลำดับที่ 3 ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน (จังหวัดภูเก็ต ลำดับที่ 1 รายได้ 357,498 บาท) จังหวัดพังงา ลำดับที่ 2 รายได้ 237,971 บาท) และเป็นลำดับที่ 14 ของประเทศ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดกระบี่ ขึ้นอยู่กับสาขาการผลิตภาคการเกษตรที่ในปี 2560 มีมูลค่า 26,562 ล้านบาท มีสัดส่วน 30.3% และการผลิตภาคนอกเกษตรที่มีมูลค่า 60,962 ล้านบาท มีสัดส่วน 69.7% ตามลำดับ

ปัญหาที่คุกคามเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดกระบี่ปัจจุบัน

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดกระบี่ ขึ้นอยู่กับสาขาการผลิตภาคการเกษตรและนอกภาคเกษตร รายได้ที่สำคัญภาคการเกษตรมาจากการผลิตปาล์มน้ำมัน ยางพารา และการประมง แต่เนื่องจากราคาผลผลิตปาล์มน้ำมัน และยางพาราในระยะ 3 ปีหลังลดลงมากกว่า 60% จึงทำให้รายได้ของเกษตรกรหายไปในอดีตเดียวกันถึง 30-80% เช่นเดียวกัน แต่ราคาปัจจัยการผลิตสำคัญ เช่น ปุ๋ยเคมี และราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น รายได้ของเกษตรกรที่ลดลง จึงก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญ 3 ประการด้วยกัน คือ 1. เกษตรหลายรายไม่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตเนื่องจากไม่คุ้มกับต้นทุนค่าจ้างเก็บเกี่ยวและค่าขนส่ง 2. มีเกษตรกรว่างงานเต็มวันหรือว่างงานแฝงมากขึ้น 3. ต้องเปลี่ยนอาชีพ และ 4. ต้อง

เลิกอาชีพ เป็นผลให้รายได้เฉลี่ยของประชากรในจังหวัดกระบี่ลดลงจากปี พ.ศ. 2559 คือ 19,536.33 บาท/คน/เดือน เหลือเพียง 7,814.53 บาท/คน/เดือน ในปี พ.ศ. 2561

จังหวัดกระบี่ยังมีรายได้จากภาคนอกการเกษตรสูง ส่วนใหญ่จากการประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยว โดยมากเป็นของกลุ่มทุนทั้งภายในและนอกจังหวัด รวมทั้งชาวต่างชาติ ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดกระบี่ เนื่องจากรายได้ที่ลดลง เป็นผลให้กระทบต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร (29.36% ของประชากรทั้งหมด) และผู้ใช้แรงงาน และประชากรชาวมุสลิมซึ่งมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร และทุนน้อยอยู่แล้ว

ดังนั้น เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่คุกคามดังกล่าว จังหวัดกระบี่ โดยภาครัฐ วิสาหกิจ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ร่วมกับเกษตรกร และองค์กรเกษตรกร จึงได้จัดทำ “ยุทธศาสตร์กระบี่เมืองแพะ” เพื่อใช้ขับเคลื่อนห่วงโซ่การผลิตแพะทั้งจังหวัด โดยตั้งเป้ารายได้จากการผลิตแพะร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด หรือ ประมาณ 1 หมื่นล้านบาท ภายในปี พ.ศ. 2572 โดยให้ความสำคัญกับการเลี้ยงผสมผสานกับการทำสวนปาล์มน้ำมันและสวนยางพารา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร และการแก้ไขปัญหาผลผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมันตกต่ำ โดยเป้าหมายการตลาดที่สำคัญ คือ ตลาดส่งออกปาล์มเอเชีย และตะวันออกกลาง

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ประการแรก เพื่อนำเสนอความสำคัญของการเลี้ยงแพะต่อเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดกระบี่ รวมทั้งความเชื่อในด้านศาสนา เนื่องจากแพะเป็นสัตว์ที่ศักดิ์สิทธิ์ในความหมายของศาสนาอิสลาม ประการที่สอง คือ การนำเสนอความต้องการบริโภคแพะทั้งในจังหวัดกระบี่และตลาดเป้าหมายในการส่งออกของกระบี่เมืองแพะ และประการที่สาม คือ การนำเสนอยุทธศาสตร์กระบี่เมืองแพะ และบทบาทในการขับเคลื่อนนโยบายกระบี่เมืองแพะให้ประสบความสำเร็จ ดังเป้าหมายที่ไว้ข้างไว้ในข้อ 2 คือ ผลิตแพะป้อนตลาดทั้งภายในจังหวัด ในประเทศและส่งออกรวมทั้งตลาดทั่วไปและฮาลาล ประมาณ 240,000 ตัวต่อปี หรือมูลค่าประมาณ 1,920 ล้านบาทต่อปี และผลิตนมแพะโรงเรียน 4 ล้านถุงต่อปี มูลค่าประมาณ 80 ล้านบาท เพื่อ

ที่ให้อุทศาสตร์กระบี่เมืองแพะเป็นแนวทางที่นำไปสู่การขับเคลื่อนและพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่ากระบี่เมืองแพะ โดยใช้ตัวแบบการพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio economy) ที่มีการหมุนเวียนอย่างยั่งยืน (Circular economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy) ให้มีความปลอดภัย (safety) มั่นคง (security) และยั่งยืน (sustainability) ต่อไป

2. ห่วงโซ่อุปทานของกระบี่เมืองแพะ

2.1 โครงสร้างการผลิตแพะจังหวัดกระบี่

จังหวัดกระบี่ มีเกษตรกรที่เลี้ยงแพะในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 1,355 ครัวเรือน ประชากรแพะ 18,336 ตัว โดยแบ่งเป็นแพะเนื้อ 17,949 ตัว และแพะนม 387 ตัว โดยมีการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงแพะ 41 วิสาหกิจชุมชน เกษตรกรทั้งหมด 1,269 ราย แบ่งเป็นผู้เลี้ยงแพะเนื้อ 1,243 ราย และเลี้ยงแพะนม 26 ราย โดยพันธุ์แพะเนื้อที่เกษตรกรนิยมเลี้ยง ได้แก่ พันธุ์พื้นเมือง และสายพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศ สายพันธุ์แพะเนื้อลูกผสม ได้แก่ พันธุ์บอร์แอนโกลนูเบียน คาลาฮารีเรด แบล็คเบงกอล เป็นต้น และสายพันธุ์แพะนม เช่น ซานเน ท็อกเกนเบิร์ก เป็นต้น เนื่องจากให้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ การเจริญเติบโตดีและทนต่อสภาพแวดล้อม ราคาดี เป็น โครงสร้างประชากรแพะและข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ ดังแสดงในตารางที่ 1 โดยปริมาณแพะที่ผลิตได้ทั้งจังหวัดในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ กับความต้องการของตลาดภายในจังหวัด (ธีระวิทย์ และมรกต (2561)

การเลี้ยงแพะวิถีมุสลิม

การเลี้ยงแพะตามแบบวิถีมุสลิม ดำรงอยู่ภายใต้ความเชื่อและหลักศาสนา ที่สะท้อนการดำรงชีวิตแบบพึ่งพา ระหว่างคนและสัตว์ ประกอบความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ และการได้บุญ วัตถุประสงค์การเลี้ยงแพะของชาวมุสลิมนั้น

เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา โดยมี 2 พิธีกรรมสำคัญ คือ การอากีเกาะฮ เป็นการรับขวัญทารกแรกเกิดทั้งเพศหญิงและชาย และการกูรบ้านเป็นการแสดงความเสียสละ ต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของหรือการเฉลิมฉลองหลังจากเสร็จสิ้นการประกอบพิธีฮัจย์ ที่นครเมกกะ ประเทศ ซาอุดีอาระเบีย การเลี้ยงแพะตามวิถีมุสลิมนั้น ต้องนำวัตถุดิบอาหารสัตว์ต้องนำวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่อนุญาตในศาสนาเท่านั้น ห้ามใช้วัตถุดิบจากสัตว์ด้วยกัน เช่น กระดูก สมอง ไขสันหลัง หรือเศษเหลือจากสัตว์ นอกจากนี้ ยังห้ามใช้ยาปฏิชีวนะและสารเร่งการเจริญเติบโต เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค นอกจากวิธีการเลี้ยงต้องถูกต้องเหมาะสมแล้ว ยังต้องมีกระบวนการเชือดแพะตามหลักศาสนา หรือที่เรียกกันว่ากระบวนการทำเนื้อฮาลาล ซึ่งเนื้อดังกล่าวจะไม่ปนเปื้อนสิ่งสกปรก หรือสิ่งต้องห้ามในศาสนาอิสลาม เพื่อเป็นการรับประกันว่าชาวมุสลิมสามารถบริโภคได้โดยไม่ต้องวิตกกังวล (ซารีนา, 2550)

การเลี้ยงแพะนม

การเลี้ยงแพะนมในจังหวัดกระบี่ ยังมีผู้เลี้ยง 26 ราย เท่านั้น โดยมีแพะนมเพียง 387 ตัว และยังไม่มียาฟาร์มแพะนม โดยเฉพาะ นอกจากศรีฟาร์มที่เลี้ยงแพะนม 300 ตัว และมีการแปรรูปน้ำนมจำหน่าย ที่เหลือเป็นเกษตรกรรายย่อยมักเลี้ยงร่วมกับแพะเนื้อ ซึ่งน้ำนมที่ได้แปรรูปในครัวเรือนและขายในชุมชนที่ฟาร์มตั้งอยู่ และส่งขายให้กับผู้แปรรูปนมแพะบางรายบ้าง เช่น กลุ่มผลิตสบู่นมแพะ โลชั่นนมแพะ (สบู่เหลว) ไอศกรีมนมแพะ ในอำเภอเมือง คลองท่อม เกาะลันตา และปลายพระยา เป็นต้น

2.2 ภูมิศาสตร์การเลี้ยง พื้นที่ที่มีการเลี้ยงแพะหนาแน่น ได้แก่ อำเภอคลองท่อม ปลายพระยา เหนือคลองเขาพนม และเมือง ส่วนพื้นที่ที่มีการเลี้ยงทั่วไป คือ ลำทับ เกาะลันตา อ่าวลึก รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตาราง 1 โครงสร้างประชากรแพะของจังหวัดกระบี่ 2558-2561

อำเภอ	เกษตรกร (ราย)	วิสาหกิจชุมชน (วิสาหกิจ)	แพะเนื้อ (ตัว)	แพะนม (ตัว)	2561 (ตัว)	2560 (ตัว)	2559 (ตัว)	2558 (ตัว)
รวมทั้งจังหวัด	1,355	41	17,949	387	18,336	15,553	12,753	11,593
เหนือคลอง	446	5	5,745	0	5,745	-	-	-
คลองท่อม	358	11	4,953	43	5,133	-	-	-
เมือง	189	4	2,723	300	2,735	-	-	-
เกาะลันตา	161	4	1,580	14	1,594	-	-	-
ลำทับ	37	2	1,440	0	1,475	-	-	-
อ่าวลึก	43	3	1,046	0	1,046	-	-	-
เขาพนม	8	1	1,470	0	1,514	-	-	-
ปลายพระยา	13	3	1,119	30	1,120	-	-	-

ที่มา : ดัดแปลงจากสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ (2561) และศรีสุวรรณ (2562)

2.3 รูปแบบและขนาดการเลี้ยง รูปแบบการเลี้ยง เป็นการเลี้ยงแบบหลังบ้าน 70% การเลี้ยงแบบกึ่งประณีต และการเลี้ยงแบบประณีต คือ มีโรงเรือนและระบบการเลี้ยงที่มาตรฐาน 30% โดยที่เป็นฟาร์มขนาดเล็กมาก (1-20 ตัว) ขนาดเล็ก (20-40ตัว) และขนาดกลาง (40-80 ตัว) ขนาดใหญ่ (80-120) ขนาดใหญ่มาก (120-240) ฟาร์มพานิชย์ (>240-1,200) และฟาร์มอุตสาหกรรม (>1,200 ตัว) โดยปัจจุบันฟาร์มพานิชย์ทั้งจังหวัดมีประมาณ 6 ราย และฟาร์มอุตสาหกรรม (>1,200 ตัว) ในกระบี่มีเพียงฟาร์มเดียว คือ ฟาร์มศรีฟอง ซึ่งเป็นฟาร์มแพะสาริตของสภาการศึกษาจังหวัดกระบี่

การเลี้ยงหลังบ้าน ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงแพะพื้นเมือง โดยการผูกล้าม หรือเลี้ยงไว้ใต้ถุนบ้าน หรืออาจทำที่พัก เพิงหมาแหวนให้ได้บังแดดบังฝน หรืออาจเลี้ยงปล่อยในสวนหลังบ้าน

การเลี้ยงกึ่งประณีต ลักษณะการเลี้ยงที่ขังคอกไว้ในตอนกลางคืน และปล่อยให้หาอาหารกินเองในตอนกลางวัน ใช้กับการเลี้ยงแพะพื้นเมือง หรือแพะลูกผสม โดยแปลงหญ้าอาจเป็นแปลงหญ้าธรรมชาติ หรือแปลงหญ้าปลูก และมีการหมุนเวียนการใช้แปลงหญ้าตามหลักวิชาการ

การเลี้ยงแบบประณีต การเลี้ยงแพะโดยการขังคอกไว้บนโรงเรือน ที่มีการสร้างโรงเรือนที่มั่นคงแข็งแรง มีการแยกแพะออกเป็นกลุ่มตามกิจกรรม ได้แก่ พ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ (ตั้งท้อง) แม่พันธุ์ (ไม่ตั้งท้อง) แพะเลี้ยงลูก แพะสาว แพะหนุ่ม แพะหย่านม และแพะขุน มีระบบการจัดการที่เป็นมาตรฐาน โดยการขังแพะในคอกบนโรงเรือนตลอดเวลา หรือปล่อยลงพื้นเพื่อการพักผ่อนเป็นครั้งคราวและให้ทั้งอาหารข้นและอาหารหยาบ

การเลี้ยงแพะผสมผสานในสวนปาล์มน้ำมันและยางพารา

การเลี้ยงแพะสามารถผสมผสานในสวนปาล์มและยางพารา หรือสวนผลไม้บางชนิดได้ การสร้างโรงเรือนสามารถทำได้โดยไม่ต้องตัดต้นพืชแต่อย่างใด แต่การปลูกหญ้าในสวนมีข้อจำกัดมาก ในเรื่องของแสงที่หญ้าจะได้รับ จึงต้องโค่นต้นพืชลงบางส่วน ในกรณีเลี้ยงปล่อยในสวน ต้องระมัดระวังการใช้ยาปราบวัชพืช ยาฆ่าแมลงที่เป็นพิษกับแพะ แต่แพะจะไม่รบกวนต่อผลผลิตของพืชแต่อย่างใด เจ้าของส่วนมักจะชอบให้มีการปล่อยแพะในสวนเพื่อทะเล็มวัชพืช และมูลแพะยังเป็นปุ๋ยอินทรีย์อย่างดีด้วย เป็นการประหยัดต้นทุนทั้งกับผู้เลี้ยงแพะและเจ้าของสวน รวมทั้งลดการตกค้างของสารเคมีในพื้นที่ดินเกษตรและสิ่งแวดล้อมด้วย

ฟาร์มระดับพาณิชย์ เป็นการเลี้ยงแพะแบบกึ่งประณีตหรือประณีตที่มีประชากรแพะ >240 ตัวขึ้นไป

การเลี้ยงระบบอุตสาหกรรม การเลี้ยงแพะจำนวนมากมากกว่า >1,200 แม่ขึ้นไป ใช้ระบบการจัดการแบบกึ่งประณีตหรือแบบประณีต แต่ประกอบไปด้วยหลายโรงเรือน ใช้ระบบบริหารจัดการเต็มรูปแบบและมีแปลงหญ้าขนาดใหญ่ >200 ไร่ โดยในจังหวัดกระบี่มีอยู่เพียงฟาร์มเดียว คือ ศรีผ่องฟาร์ม เป็นฟาร์มขนาด 2,800 แม่ รวมทั้งมีการประกอบการแปรรูป เช่น เนื้อหรือน้ำนม เป็นต้น

โรงเรือน โรงเรือนเลี้ยงแพะในจังหวัดกระบี่ส่วนใหญ่เป็นโรงเรือนยกพื้นสูงประมาณ 1-2 เมตร หลังคาอาจเป็นเพิงหมาแห่น หรือจั่วชั้นเดียว หรือจั่ว 2 ชั้น พื้นเป็นไม้ระแนงขนาด 1-1.5 ซม. โดยมีการแยกคอกแพะออกเป็น

สัดส่วนตามกิจกรรมหรืออายุ (คอกพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ แม่ผู้ท้อง แม่เลี้ยงลูก แพะสาว แพะหนุ่ม คอกแพะขุน คอกแพะหย่านม และคอกแพะป่วย)

2.4 การตลาดแพะและผลิตภัณฑ์ของกระบี่เมืองแพะ

จังหวัดกระบี่มีตลาดแพะภายในจังหวัดเป็นตลาดที่มั่นคงสูง เนื่องจากมีการบริโภคภายในจังหวัดประมาณ 1,484 ตัว/เดือน และยังเป็นศูนย์กลางการตลาดแพะมีชีวิตไปในจังหวัดใกล้เคียง คือ ภูเก็ต และภาคใต้ตอนล่าง (5 จังหวัด) โดยผ่านการรวบรวมแพะในจังหวัดสงขลา และจังหวัดกระบี่ยังต้องการส่งออกแพะมีชีวิตและผลิตภัณฑ์ไปต่างประเทศ คือ มาเลเซีย และกาตาร์ที่ประสงค์จะนำเข้าแพะมีชีวิต 15,000 ตัว/เดือน ทั้งนี้รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงภาวะตลาดแพะปัจจุบัน และการพยากรณ์การตลาดจังหวัดกระบี่ ในระยะ 3-5 ปีข้างหน้า (2565-2567)

ตลาดในจังหวัดกระบี่	แพะขุน (ตัว/เดือน)	พ่อแม่พันธุ์ (ตัว)	หมายเหตุ
ตลาดเนื้อแพะทั่วไป	1,184	1,184	ปัจจุบัน
ตลาดแพะพื้นเมือง / ประเพณี	200	200	ปัจจุบัน
ตลาดเนื้อเกรดพรีเมียม (premium)	100	100	ปัจจุบัน
รวมทั้งปี	17,808	17,808	ลูกแพะหย่านม 2 ตัว/แม่/ปี
ตลาดนอกจังหวัดกระบี่			
ภูเก็ต	300	300	ปัจจุบัน
5 จังหวัดชายแดนใต้	600	600	ปัจจุบัน
รวมทั้งปี	10,800	10,800	
ตลาดต่างประเทศที่มีศักยภาพสูง			
มาเลเซีย	1,000	1,000	ปัจจุบัน
กาตาร์ (สภาการศึกษา)*	15,000*	15,000*	อนาคต
จีน*	1,000*	12,000*	*แพะแช่แข็ง หรือผลิตภัณฑ์
รวมทั้งปี	192,000	192,000	อาหารสำเร็จรูป
รวมแพะเนื้อทั้งปี	220,600	220,600	เช่น
น้ำนมพร้อมดื่มและผลิตภัณฑ์	ปริมาณ / วัน	แพะนม	แพะกระป๋อง
น้ำนมแพะ	25,000 ลิตร	16,667 ตัว	นักเรียน
ผลิตภัณฑ์นมแพะ (สบู่นมแพะ)	5,000 ก้อน/วัน/100 ลิตร	67 ตัว	ก่อนวัยเรียน-มัธยมต้น ในระบบประมาณ 100,000 คน
รวมแพะนม		16,734	
รวมทั้งหมด		237,334	

ที่มา : 1. รายงานการประชุมคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ในการส่งแพะไปกาตาร์ เครือข่ายกระบี่เมืองแพะ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2562

2. วีระวิทย์ และมรกต (2561)

2.5 ต้นทุนและกำไรของการเลี้ยงแพะ

โครงสร้างต้นทุนและกำไรแพะมีชีวิตและผลิตภัณฑ์แพะของจังหวัดกระบี่

แพะเป็นสัตว์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วนของร่างกาย รวมทั้งนํ้านม ในฟาร์มแพะจึงมีผลิตภัณฑ์

ที่หลากหลายสามารถตอบสนองตลาดได้ทุกระดับ ตั้งแต่ตลาดแพะมีชีวิต เนื้อแพะ นํ้านม และผลิตภัณฑ์แปรรูป โดยโครงสร้างราคาสินค้าและผลิตภัณฑ์แพะของจังหวัดกระบี่ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 โครงสร้างต้นทุนและกำไรแพะมีชีวิตและผลิตภัณฑ์แพะของจังหวัดกระบี่

ประเภทสินค้า	ผลิตภัณฑ์/ แปรรูป	ราคา/ (บาท/กก.)	ต้นทุน (บาท/กก.)	กำไร (บาท/ตัว)	กำไร (%)	หมายเหตุ
แพะมีชีวิต	แพะขุน	130-160	108.5	1,034.5	26.65	
	แพะปลด	90				
	แพะตัวเมียปลด	90				
พ่อแม่พันธุ์	-	180	119.99	6,100.26	145.24	
เนื้อแพะ	เนื้อแพะ	800	-	-	-	
	เนื้อติดกระดูก	300-400				
	แกงแพะ	300				
เนื้อแพะตัดแต่ง	เนื้อแพะตัดแต่ง	15,400 / ตัว	6,600 / ตัว	8,800 / ตัว		
นมแพะแปรรูป	นํ้านมดิบ	60-80	-	-	-	
	พาสเจอร์ไรส์	150-175				
ผลิตภัณฑ์นมแพะ	สบู่นมแพะ	50 /	-	-	-	
	โลชั่น	ขวด (200-250 ซีซี)				
หนัง เขา ขน	หมวก เสื้อ	ราคาขาย	-	-	-	
	รองเท้า และ	ประมาณ 2-4 เท่า				
	ของที่ระลึก	ของต้นทุน				
มูลแพะ	สด / แห้ง	1-2	-	-	-	

ที่มา : ชีระวิทย์และมรกต (2561)

ผลตอบแทนการเลี้ยงแพะในสวนยางพาราและสวนปาล์มนํ้ามัน

ศรีสุวรรณ (2560) ศึกษาในจังหวัดกระบี่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนปาล์มนํ้ามันและยางพารา ในช่วงหลังเมื่อเกิดวิกฤติการณ์ผลผลิตปาล์มนํ้ามันและยางพาราตกต่ำจึงมีการเลี้ยงแพะผสมผสานในสวนปาล์มนํ้ามันยาง

พารา รวมทั้งสวนผลไม้มากขึ้น ตัวอย่างโครงสร้างรายได้เกษตรกรที่เลี้ยงแพะผสมผสานในสวนปาล์มนํ้ามันและยางพารา กรณีนายสาธิต จันทร์ส่งแสง ตำบลพรุดินนา อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ได้จัดพื้นที่ 25 ไร่ เพื่อทำสวนยางพารา สวนปาล์มนํ้ามัน และปลูกหญ้าเลี้ยงแพะ (2 ไร่) โดยสร้างโรงเรือนในสวนยางพารา (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 โครงสร้างรายได้การเลี้ยงแพะผสมผสานในสวนปาล์มน้ำมันและยางพารา (คุณสายัน จันทร์ส่งแสง)

กิจกรรม	กำลังผลิต (ไร่)	ผลผลิต (กก/ปี)	รายได้ (บาท/ปี)	รายได้เฉลี่ย (บาท/เดือน)	โครงสร้างรายได้ (%)
สวนยาง	16	2,304	92,160	7,680	15.64
สวนปาล์ม	7	21,000	84,000	7,000	14.29
เลี้ยงแพะ	98 ตัว / 2 ไร่	2,160	345,600	28,800	58.67
มูลแพะ	-	10,080	67,200	5,600	11.40
รวม	-	-	588,960	49,080	100.00

ที่มา : คัดแปลงจาก ศรีสุวรรณ (2560)

3. ศักยภาพในการผลิตแพะของจังหวัดกระบี่

การประเมินศักยภาพการผลิตแพะของจังหวัดกระบี่ ทั้งจากรายงานการประชุมเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ การสัมมนา การตรวจเยี่ยมฟาร์ม การปฏิบัติงานทั้งในฟาร์ม เกษตรกร และฟาร์มสาธิตศรีฟอง การประชุมกับหน่วยงานราชการ และเอกชน และสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวกับการผลิตแพะของจังหวัดกระบี่ โดยจัดทำเป็นรายงานการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) ในห่วงโซ่อุปทานและคุณค่าของกระบี่เมืองแพะ ทำให้ทราบศักยภาพในการผลิต และปัญหาที่ต้องแก้ไขเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมภายใน

จุดแข็ง (Strengths)

1.1 จังหวัดกระบี่เป็นเมืองเกษตรกรรม คือ การปลูกพืชปาล์มน้ำมัน 1,200,000 ไร่ และยางพาราอีก 600,000 ไร่ สามารถใช้พื้นที่เลี้ยงแพะเพื่อทำเป็นเกษตรผสมผสานได้ มีวัสดุที่เป็นผลพลอยได้จากภาคเกษตรอยู่มาก เช่น กากเนื้อในเมล็ดปาล์ม ใบปาล์มน้ำมัน เป็นต้น สามารถใช้เป็นอาหารข้นและอาหารหยาบเลี้ยงแพะได้ดี ประหยัดต้นทุน

1.2 จังหวัดกระบี่สามารถสามารถผลิตแพะได้ครบทั้งวงจร มีจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงแพะ 1,355 ราย ที่สามารถพัฒนาต่อยอดให้เข้มแข็งได้ ประชากรทั้งจังหวัดเป็นชาวมุสลิม 39.7% มีความคุ้นเคยในการเลี้ยงแพะอยู่แล้ว นิยมบริโภคแพะ และใช้แพะในประเพณีศาสนา และงานมงคลต่างๆ มีตลาดภายในจังหวัดที่มั่นคง ความต้องการ

บริโภคในจังหวัด (demand) สูงกว่ากำลังที่ผลิตได้ (supply) ในแต่ละเดือน

1.3 จังหวัดกระบี่เป็นเมืองท่องเที่ยว รายได้จาก การท่องเที่ยวสูงกว่า 100,000 ล้านบาทต่อปี มีโรงแรม ประมาณ 60,000 ห้อง มีร้านอาหารไม่น้อยกว่า 2,000 แห่ง สามารถส่งเนื้อแพะเข้าสู่ระบบธุรกิจการท่องเที่ยวได้ รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากนมแพะ เช่น สบุนนมแพะ โลชั่นนมแพะ เป็นต้น

1.4 นโยบายของจังหวัด และสภาการศึกษาที่สนับสนุนอย่างเต็มที่ ภาครัฐสนับสนุน เช่น กรมปศุสัตว์ และหน่วยงานระดับจังหวัด ที่กำหนดเป็นยุทธศาสตร์กระบี่เมืองแพะ

1.5 ภาคเอกชนสนับสนุนอย่างเต็มที่ เช่น สภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ หอการค้าจังหวัดกระบี่

1.6 สภาการศึกษาจังหวัดกระบี่สนับสนุน อย่างเป็นรูปธรรม คือ ร่วมมือกับคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จัดตั้งศูนย์นวัตกรรม การผลิตแพะจังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย ศรีฟองฟาร์ม เป็นฟาร์มสาธิตเลี้ยงแพะขนาด 2,800 แม่ จัดตั้งธนาคารแพะ เพื่อเด็กกระบี่พันธุ์ดี เพื่อให้เกษตรกรยืมแพะหมุนเวียนภายในจังหวัด และมหาวิทยาลัยแพะนานาชาติกระบี่ เพื่อเป็นศูนย์กลาง ในการฝึกอบรม วิจัย และบริการวิชาการให้กับเกษตรกร

1.7 จังหวัดกระบี่เป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ การคมนาคมไปตะวันออกเฉียงกลางมีความสะดวก รวมทั้งการส่งออกแพะมีชีวิต และเนื้อแพะแปรรูป

จุดอ่อน (Weaknesses)

1. เกษตรกรยังเป็นรายย่อย มีการเลี้ยงหลังบ้านมากกว่าฟาร์มมาตรฐาน ฟาร์มระดับพาณิชย์ และระดับอุตสาหกรรม เกษตรกรขาดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต และแปรรูปยังไม่มี การแปรรูปมากนัก ยังไม่สูงมากนัก จึงทำให้ผลผลิตยังไม่ได้มาตรฐานคุณภาพไม่ดีพอ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยสูง และคุณภาพเนื้อและผลิตภัณฑ์ยังไม่ดีพอ

2. ขาดปัจจัยการผลิตที่สำคัญ คือ ที่ดินทำแปลงหญ้าส่วนใหญ่ยังมีขนาดเล็กเกินไป คือ น้อยกว่า 5 ไร่ ไม่เพียงพอต่อการปลูกหญ้าให้เพียงพอตลอดปี และขาดพ่อแม่พันธุ์แพะที่ดีสายเลือดต่างประเทศสูง

3. ขาดเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำมาลงทุนทั้งโรงเรือน พันธุ์แพะสายเลือดต่างประเทศสูง และด้านอาหารชั้น ทำให้การเลี้ยงในระดับฟาร์มมาตรฐานเกิดขึ้นได้ยาก

4. การรวมกลุ่มกันไม่เข้มแข็งพอ เป็นลักษณะของการร่วมอาชีพ ยังไม่ใช่หุ้นส่วนการผลิตของกันและกัน เหมือนกับเป็นสหกรณ์ ปัจจุบันมีการจัดตั้งสหกรณ์แพะและปศุสัตว์ กระบี่ แต่ยังไม่มีความเข้มแข็งมากนัก

5. ส่วนใหญ่ขายเป็นแพะมีชีวิต มีการแปรรูปยังมีน้อย จึงไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นได้ ทำให้เกษตรกรรายได้น้อย บางครั้งไม่คุ้มทุน มีการเลิกเลี้ยงยกคอกอยู่บ่อย

6. การจัดระบบโรงฆ่าที่ได้มาตรฐานยังไม่มี ทำให้ห่วงโซ่เนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ไม่ยาวมากนัก การขยายการตลาดในพื้นที่จังหวัดจึงเกิดขึ้นได้น้อย การผลิตและแปรรูปให้ถูกต้องตามระบบฮาลาล หรือหลักความปลอดภัยทางอาหารยังทำได้ไม่ดีพอ

7. การบริการด้านการผลิต เช่น ด้านอาหารแพะ และสุขภาพ โดยเจ้าหน้าที่ประจำไม่เพียงพอ ไม่มีสถาบันอุดมศึกษาที่เชี่ยวชาญในพื้นที่ ทำให้การตอบสนองต่อปัญหาไม่ดีพอและทันการณ์

2. สภาพแวดล้อมภายนอก

โอกาส (Opportunities)

2.1 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้แพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจตัวใหม่ของประเทศ

2.2 คู่แข่งที่มีศักยภาพในจังหวัดภาคใต้ด้วยกันมีน้อย (เฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราช) รวมทั้งในจังหวัดชายแดนใต้ แม้จะมีการเลี้ยงแพะมาก แต่ยังมีเลี้ยงหลังบ้านมากกว่าอุตสาหกรรม

2.3 กรมปศุสัตว์มีนโยบายในการส่งเสริมให้ทำฟาร์มมาตรฐานฟาร์มปลอดโรคติดต่อจากสัตว์สู่คน และการปฏิบัติการเกษตรที่ได้อย่างชัดเจน

2.4 ตลาดแพะส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ ทำให้ผู้เลี้ยงในจังหวัดกระบี่มีความได้เปรียบสูงด้านการตลาด

2.5 การตลาดทั้งภายในและการส่งออกดีมาก เช่น มาเลเซียต้องการแพะไทย โดยเฉพาะแพะพื้นเมืองปีละไม่น้อยกว่า 180,000 ตัว รวมทั้งกาตาร์และจีนที่มีความต้องการอีกหลายแสนตัวต่อปี

2.6 ภาครัฐกำลังผลักดันให้จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน รวมทั้งจังหวัดกระบี่เป็นแหล่งผลิตสินค้าอาหารฮาลาล รวมผลิตภัณฑ์จากแพะด้วย

2.7 กระแสผู้บริโภคเป็นด้านอาหารเพื่อสุขภาพ รวมทั้งเนื้อแพะและนมแพะที่ถือว่าเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายสูง เมื่อเทียบกับเนื้อสัตว์ชนิดอื่น รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากนมแพะ ที่ทำให้สุขภาพแข็งแรงมีความต้านทานโรคสูงลดปัญหาการเกิดภูมิแพ้

3. อุปสรรค (Threats)

3.1 เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ และส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม จึงทำให้แพะจากภาคอื่นๆ นำเข้ามายังภาคใต้เดือนละหลายหมื่นตัว เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าภาคใต้ ทำให้บางครั้งแพะภาคใต้ขายได้ในราคาต่ำทั้งที่ต้นทุนสูงกว่าแพะภาคอื่น

3.2 มีการนำเข้าแพะจากต่างประเทศ คือ เมียนมาร์ และบังคลาเทศ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ทำให้แพะภาคใต้ราคาต่ำลง

3.3 ปัญหาโรคประจำถิ่นที่สูญเสียชีวิตสูง และโรคสัตว์ติดสู่คนยังมากอยู่ เช่น แท้งติดต่อ หนองพยาธิ เป็นต้น ทำให้เป็นปัญหาพื้นฐานในระบบการผลิต

3.4 นมแพะและเนื้อแพะมีราคาสูง 3-4 เท่า เมื่อเทียบกับเนื้อวัว เนื้อไก่ และปลา ผู้บริโภคจึงอยู่ในวงแคบ โดยเฉพาะชาวไทยพุทธ ไม่ค่อยนิยม รวมทั้งความเชื่อว่ามีกลิ่นคาว และผู้บริโภคไม่นิยมบริโภค ในส่วนการเข้าถึงนั้น ไม่ค่อยพบมีการวางขายในตลาดสดทั่วไป ต้องซื้อจากผู้ประกอบการเฉพาะรายเท่านั้น

3.5 โรงแรม หรือภัตตาคารมักนิยมใช้เนื้อแพะมากกว่าเนื้อแพะ ซึ่งส่วนใหญ่นำเข้าและราคาสูงกว่า จึงทำให้เนื้อแพะไม่สามารถเข้าไปสู่ระบบของโรงแรมและภัตตาคารได้มากเท่าที่ควร

3.6 ต้นทุนในการดูแลสุขภาพและการปรับปรุงพันธุ์ค่อนข้างสูง เกินกำลังของเกษตรกร จึงทำให้หน่วยงานต่างๆ ต้องให้บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ทำให้การเข้าถึงบริการดังกล่าวทำได้อย่างจำกัด ไม่สม่ำเสมอ และไม่ทั่วถึง

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานกระบี่เมืองแพะ

ยุทธศาสตร์กระบี่เมืองแพะ เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่ากระบี่เมืองแพะอย่างครบวงจร คือ ยุทธศาสตร์ต้นน้ำ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาห่วงโซ่การผลิตกระบี่เมืองแพะ การพัฒนาเครือข่ายการผลิตแพะ การพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม การผลิตแพะ การพัฒนาอาหารสัตว์ การพัฒนาสุขภาพแพะ และ การปรับปรุงพันธุ์ ยุทธศาสตร์กลางน้ำ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์พัฒนาการแปรรูปและผลิตภัณฑ์แพะ และ ยุทธศาสตร์ปลายน้ำ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาลาดที่ยั่งยืน โดยการสนับสนุนของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อให้ยุทธศาสตร์กระบี่เมืองแพะเป็นแนวทางที่นำไปสู่การขับเคลื่อนและพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่าการผลิตแพะของจังหวัด เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่ทุกคามจังหวัดกระบี่อย่างหนักในปัจจุบัน และภายใน 10 ปีหลังจากนี้

ด้วยนโยบายการตลาดนำการผลิต หรือการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด ทั้งปริมาณและคุณภาพ จึงเป็นผลให้จังหวัดกระบี่เป็นทั้งศูนย์กลางการผลิตและการส่งออกแพะของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาห่วงโซ่การผลิต

กลยุทธ์ 1.1 การพัฒนาโครงสร้างการผลิตแพะจังหวัดกระบี่

การพัฒนาโครงสร้างการผลิตแพะของจังหวัดกระบี่ในแนวดิ่ง (vertical development) หรือการเพิ่มศักยภาพผู้เลี้ยงเพื่อปรับปรุงคุณภาพการผลิต และแนวนอน (horizontal development) หรือการเพิ่มจำนวนผู้เลี้ยงที่มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับการเติบโตของตลาดแพะเนื้อ นมแพะ และผลิตภัณฑ์ภายในจังหวัด หรือประเทศ และการพัฒนาลาดส่งออกทั้งแพะมีชีวิต เนื้อและผลิตภัณฑ์แปรรูป แพะแช่แข็ง เนื้อกระป๋อง เป็นต้น

กลยุทธ์ 1.2 ส่งเสริมการผลิตพ่อแม่พันธุ์

พ่อแม่พันธุ์มีความสำคัญต่อระบบการผลิต จึงต้องมีฟาร์มที่ทำหน้าที่ผลิตพ่อแม่พันธุ์โดยเฉพาะ โดยแม่พันธุ์ต้องมีสายเลือดต่างประเทศไม่น้อยกว่า 75.0% พ่อพันธุ์ไม่น้อยกว่า 87.5% ประสิทธิภาพการผลิตและการสืบพันธุ์จะอยู่ในระดับดีถึงดีมาก เกิดประโยชน์กับเกษตรกรและผู้บริโภคมากที่สุด

กลยุทธ์ 1.3 การพัฒนาการผลิตแพะเพื่อส่งออก

ส่งเสริมพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตแพะตรงมาตรฐานการส่งออก รวมทั้งมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่กำหนดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ 1.4 ส่งเสริมเสริมการผลิตแพะนม

ปัจจุบันจังหวัดกระบี่มีการเลี้ยงแพะนมประมาณ 387 ตัว ต้องส่งเสริมการเลี้ยงแพะนมให้มากขึ้น เพื่อให้เพียงพอ กับความต้องการของตลาดน้านมแพะและผลิตภัณฑ์ในจังหวัดกระบี่ ที่ต้องรองรับตลาดนักท่องเที่ยวด้วย เมื่อมีการผลิตน้านมแพะอย่างเพียงพอแล้ว (แพะนม 16,734 ตัว) ทางจังหวัดจะผลักดันให้คณะกรรมการนม โรงเรียนแห่งชาติอนุญาตให้ใช้นมแพะเป็นนมโรงเรียนทดแทนนมวัวต่อไป

กลยุทธ์ 1.5 ส่งเสริมการผลิตแพะอินทรีย์

แพะอินทรีย์ เป็นทางเลือกสำคัญในการผลิตแพะให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความปลอดภัยทางอาหาร และสุขภาพของผู้บริโภค และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหลักการผลิตแพะอินทรีย์ใช้หลักการเดียวกับการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ที่กรมปศุสัตว์มีแนวปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน โดยที่เกษตรกรทั่วไปสามารถปฏิบัติได้ โดยที่ค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก

กลยุทธ์ 1.6 สมาร์ทฟาร์ม

ส่งเสริมให้พัฒนาฟาร์มแพะทั้งระบบการผลิตให้เป็นสมาร์ทฟาร์ม หรือฟาร์มอัจฉริยะ เพื่อให้ประสิทธิภาพการผลิตและการสืบพันธุ์สูงขึ้น ลดต้นทุน แรงงาน ระยะเวลาในการเลี้ยง ควบคุมผลผลิตให้สม่ำเสมอมากขึ้น คุณภาพชีวิตของสัตว์และผู้เลี้ยงสูงขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาเกษตรกรและเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ

กลยุทธ์ 2.1 การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร

การพัฒนาเกษตรกรให้สามารถจัดการการเลี้ยงแพะ อาหาร สุขภาพ และการผสมพันธุ์ โดยให้เกษตรกรได้เข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งการแปรรูป และการตลาด

กลยุทธ์ 2.2 การสร้างความเข้มแข็งและมั่นคงของเกษตรกร

การส่งเสริมความเข้มแข็งของเกษตรกร ในด้านต่างๆ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้อง มาตรฐานฟาร์ม สุขภาพแพะ อาหารสัตว์ ตลาด แหล่งเงินทุน เป็นต้น รวมทั้งการรวมกลุ่มเป็นองค์กรเกษตรกร เช่น วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะ แพะแปลงใหญ่ และสหกรณ์แพะและปศุสัตว์กระบี่

กลยุทธ์ที่ 2.3 การปรับเปลี่ยนเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการ

ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเป็นผู้ประกอบการ โดยการฝึกอบรมแนวคิดในการประกอบการ การเขียนแผนธุรกิจ เนื่องจากถ้ายังดำรงความเป็นเกษตรกรอยู่ จะเป็นเพียงผู้ใช้แรงงานในภาคเกษตร ยังไม่มีความมั่นคงและยั่งยืนด้านอาชีพ

กลยุทธ์ 2.4 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกร

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรกับต่างประเทศ ได้แก่ การให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การให้บริการ การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการสืบพันธุ์ เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มกำไรต่อหน่วย ให้สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตต่างประเทศได้

กลยุทธ์ 2.5 ส่งเสริมยูวเกษตรกรเลี้ยงแพะ

การส่งเสริมให้เยาวชนได้สนใจในอาชีพการเลี้ยงแพะ ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีศักยภาพ สามารถผลิตส่งออกได้โดยตัวเกษตรกรเอง โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาได้เข้ามาฝึกงาน ฝึกทักษะวิชาการ เรียนรู้ในฟาร์มแพะ หากเป็นลูกหลานเกษตรกรจะได้ถ่ายทอดอาชีพของพ่อแม่ซึ่งเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

กลยุทธ์ 2.6 การสร้างเครือข่ายการผลิตแพะ

เครือข่ายกระบี่เมืองแพะ ประกอบด้วย องค์กรภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรเกษตรกร และเกษตรกรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ในส่วนขององค์กรเกษตรกร และเกษตรกรนั้นประกอบด้วย วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะ 41 แพะแปลงใหญ่อำเภอเมือง แพะแปลงใหญ่ อำเภอเหนือคลอง และคลองท่อม กลุ่มผู้เลี้ยงแพะโครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะของการยางแห่งประเทศไทย จังหวัดกระบี่ กลุ่มผู้เลี้ยงแพะธนาคารแพะฯ สภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ ชมรมผู้เลี้ยงแพะจังหวัดกระบี่ สหกรณ์แพะและปศุสัตว์จังหวัดกระบี่ และชุมชนการเลี้ยงแพะออนไลน์

กลยุทธ์ 2.7 การบริหารเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ

การบริหารเครือข่ายและสมาชิก จัดการประชุมเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ องค์กรเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ และคณะกรรมการขับเคลื่อนการผลิตแพะเพื่อส่งออก เป็นต้น โดยการประชุมเครือข่ายกระบี่เมืองแพะได้จัดประชุมทุกเดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา วัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็น แนวความคิดในการขับเคลื่อนห่วงโซ่การผลิตและห่วงโซ่คุณค่าแพะจังหวัดกระบี่

การบริหารข้อมูลและทรัพยากร

ส่งเสริมการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบรายฟาร์ม กลุ่มและเครือข่าย เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ไขและป้องกันปัญหาในระบบการผลิตและปัญหาอื่นๆ การพัฒนาต่ออุตสาหกรรมของเครือข่าย

การบริหารระบบการผลิต ผลิตภัณฑ์และการตลาดของเครือข่าย

ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาด้านการผลิต การแปรรูปและการตลาดของเครือข่าย การสร้างพลังต่อรองทั้งในด้านการผลิตและการตลาด เช่น การรวมตัวกันจัดหา

ปัจจัยการผลิตปริมาณมากในแต่ละครั้ง เช่น วัตถุดิบอาหารสัตว์ เพื่อประโยชน์ในการต่อรองราคาให้ลดลง การต่อรองราคาการขายแพะมีชีวิต เป็นต้น

กลยุทธ์ 2.8 การพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ

การร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารเครือข่าย ทั้งในด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ทั้งที่เกี่ยวกับแพะ และการบริหารจัดการองค์กร เป็นต้น

การพัฒนาศักยภาพแกนนำและสมาชิกเครือข่าย โดยการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ เช่น การผลิต อาหารแพะ การจัดการแปลงหญ้า การจัดการสุขภาพแพะ มาตรฐานฟาร์ม การแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด การผสมเทียม การเป็นผู้ประกอบการ เป็นต้น

การร่วมมือกันแก้ปัญหาที่คุกคามเครือข่าย ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหากระบวนการผลิต การแปรรูปและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการตลาดแพะ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร การสร้างความเข้มแข็งและมั่นคง และการสร้างผู้ประกอบการด้านแพะ เพื่อดำเนินธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านแพะของเครือข่าย ส่งเสริมการพัฒนาศูนย์เรียนรู้เครือข่ายระดับจังหวัด การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ประจำกลุ่มเครือข่าย ปัจจุบันสภาการศึกษาจัดตั้งฟาร์มสาธิตศรีฟอง และมหาวิทยาลัยแพะฯ

การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายให้เข้มแข็งทางด้านเงินทุน ส่งเสริมกิจกรรมทางการเงินให้กับเครือข่าย เช่น การขอสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การสนับสนุนให้รวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์แพะและปศุสัตว์กระบี่ หรือวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะ เป็นต้น

กลยุทธ์ 2.9 องค์กรเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ

ภาครัฐ ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกระบี่ เกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดกระบี่ การยางแห่งประเทศไทย จังหวัดกระบี่ เป็นต้น ได้ให้การสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณ ปัจจัยการผลิตวิชาการ และทรัพยากรบุคลากร

ภาคเอกชน ประกอบด้วย สภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ หอการค้าจังหวัดกระบี่ และหอการค้าภาคใต้

สถาบันการศึกษา คณะสัตวแพทยศาสตร์ มทร.ศรีวิชัย ให้บริการวิชาการและวิจัยในฟาร์มเครือข่ายกระบี่เมืองแพะมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 และในปี พ.ศ. 2558 ได้บริการวิชาการและวิจัยให้กับฟาร์มแพะเครือข่ายของสภาการศึกษาจังหวัดกระบี่

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ศูนย์นวัตกรรมการผลิตแพะจังหวัดกระบี่ (Krabi Goat Innovation Corridor, KGIC)

กลยุทธ์ที่ 3.1 การจัดตั้งฟาร์มสาธิต /ศรีฟองฟาร์ม และฟาร์มเกษตรกรต้นแบบ

ศรีฟองฟาร์ม (Sriphong Farm) เป็นฟาร์มมาตรฐานสาธิตเลี้ยงแพะขนาด 2,800 แม่ตั้งอยู่ในตำบลกระบี่น้อย อำเภอเมือง เป็นฟาร์มมาตรฐานปลอดโรคแห่งชาติระดับ B โดยบทบาทสำคัญ คือ การเป็นฟาร์มสาธิตมาตรฐานการเลี้ยงแพะในภาคใต้ แหล่งผลิตพ่อแม่พันธุ์และแพะขุน ศูนย์สาธิตการผลิตอาหารแพะต้นทุนต่ำ ศูนย์บริการด้านสุขภาพด้านแพะ ศูนย์น้ำเชื้อและผสมเทียม ศูนย์เรียนรู้และฝึกอบรมด้านการผลิตแพะครบวงจร รวมทั้งบริการสัตวแพทย์ทางไกล (remote veterinarian)

กลยุทธ์ 3.2 มหาวิทยาลัยแพะนานาชาติกระบี่ (International Goat Academy Krabi)

มหาวิทยาลัยแพะนานาชาติ กระบี่ (International Goat Academy Krabi) เป็นรูปแบบการ บูรณาการศรีฟองฟาร์มให้เป็นศูนย์ความเป็นเลิศด้านการวิจัยและบริการวิชาการด้านแพะของประเทศไทย โดยความร่วมมือกันระหว่างสภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ ศรีฟองฟาร์ม และคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย ซึ่งประกอบด้วย คลินิกสัตว์เคี้ยวเอื้อง และหน่วยวิจัย ได้แก่ ศูนย์วิจัยโภชนศาสตร์คลินิกในสัตว์ ศูนย์วิจัยเทคโนโลยีชีวภาพการสืบพันธุ์สัตว์ ศูนย์วิจัยการเพิ่มมูลค่าเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ และศูนย์ชันสูตรโรคสัตว์ เพื่อให้เป็นหน่วยวิจัยและบริการขนาดใหญ่ (Corporate Academy) บทบาทหน้าที่สำคัญ คือ เป็นองค์กรจัดการเรียนการสอน บริการวิชาการ และวิจัยให้กับศรีฟองฟาร์มและเครือข่ายแพะสภาการศึกษาฯ (ธนาคาร

แพะ) และเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ รวมทั้งความร่วมมือกับองค์กรทั้งในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาอาหารสัตว์

กลยุทธ์ 4.1 การพัฒนาสูตรอาหารแพะ

ส่งเสริมให้มีการค้นคว้าวิจัยสูตรอาหารชั้น อาหารหมัก อาหารผสมเสร็จ (TMR) โดยเน้นการใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในท้องถิ่น เช่น กากปาล์มน้ำมัน ใบปาล์ม เป็นต้น โดยมีการคำนวณคุณค่าทางโภชนาχήให้ครบถ้วนตามคำแนะนำของ NRC สูตรอาหารแพะควรครอบคลุมถึงสูตรอาหารพ่อแม่พันธุ์ แม่พันธุ์ท้องว่าง แม่พันธุ์ผู้มท้อง ลูกแพะคุณนม ลูกแพะหลังหย่านม และสูตรอาหารแพะสาว-แพะขุน โดยมีโปรตีนรวม (crude protein) 18, 18, 18,22, 20 และ 16% ตามลำดับ

กลยุทธ์ 4.2 ส่งเสริมการปลูกหญ้าสายพันธุ์ต่างประเทศ

ส่งเสริมการปลูกหญ้า เนเปียร์ปากช่อง 1 อะตราดัม แพงโกล่า กินนีสีม่วง หญ้าขน หญ้าหวานอิสราเอล เป็นต้น โดยเนเปียร์ปากช่อง 1 ถ้าปลูกในพื้นที่ชลประทาน มีน้ำตลอดปี จะให้ผลผลิต 100 ตันต่อไร่ต่อปี (กรมพัฒนาพลังงานทดแทน) ในขณะที่โสภณ ชินเวโรจน์ (2559) ศึกษาพบว่าให้ผลผลิตน้ำหนักสด 60 ตัน/ไร่/ปี แต่เกษตรกรในภาคใต้ปลูกได้ผลผลิต 25-35 ตัน/ไร่/ปี หญ้า 1 ตันใช้เลี้ยงแพะได้ 1 ตัว/ปี ส่วนหญ้าชนิดอื่น เช่น หญ้าขน อะตราดัม แพงโกล่า เป็นต้น มักให้ผลผลิตไม่เกิน 5 ตัน/ไร่/ปี ผลผลิตหญ้าถ้าเหลือในแต่ละรอบการเก็บเกี่ยวสามารถนำไปหมัก หรือทำหญ้าแห้ง หรืออาหารผสมเสร็จได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของหญ้าที่ปลูก

กลยุทธ์ 4.3 พัฒนาศักยภาพพืชหญ้าอาหารสัตว์พื้นถิ่นพืชหญ้าอาหารสัตว์

ธีระวิทย์และคณะ (2560); (ติดต่อบุคคล) ศึกษาองค์ประกอบทางเคมีและลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของหญ้าพื้นเมืองภาคใต้ 5 ชนิด มีองค์ประกอบทางเคมีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยพบว่าหญ้านกกระจอกเตน มีปริมาณโปรตีนสูงสุด 17.43% รองลงมา หญ้าบุหงานรา หญ้าใบไผ่ หญ้าเลน และหญ้าเห็บ มีปริมาณโปรตีน 16.05 13.80 12.10 และ 10.02-% ตาม

ลำดับ สามารถนำมาเป็นอาหารหยาบสำหรับเลี้ยงสัตว์เคี้ยวเอื้องประเภทโคและแพะได้เป็นอย่างดี โดยความต้องการโปรตีนของแพะ คือระหว่าง 12-22% ขึ้นอยู่กับอายุและช่วงกิจกรรมของชีวิต

พืชพื้นเมือง

พืชพื้นเมืองที่ขึ้นอยู่ในแปลงหญ้าแพะชอบกิน ได้แก่ กระถิน ไม้พุ่มที่ขึ้นในแปลงหญ้า เช่น ข่อย ย่านปด ย่านาง พังแหร ดงเม ชุมเห็ดเล็ก (ชุมเห็ดใหญ่ไม่กินแต่มักจะไปถูกตัวกับลำต้น) เพกา ขอ โคลงเครง กันเกรา กระถินเทพา รวมทั้งใบกระถินซึ่งเป็นพืชอาหารสัตว์ที่พบได้ทั่วไป ใบกระถินแห้ง มีโปรตีนสูงถึง 24% ใช้เลี้ยงแพะได้ในรูปใบสดและแห้ง ในเกษตรกรรายย่อยการใช้ใบกระถินสดเสริมร่วมกับหญ้าเลี้ยงแพะ เป็นวิธีที่ประหยัดต้นทุนและสะดวกที่สุด

กลยุทธ์ 4.4 พัฒนาศักยภาพผลพลอยได้ทางการเกษตรมาเป็นอาหารแพะ

ใบปาล์มน้ำมัน

ใบปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ 1 ไร่โดยเฉลี่ยสามารถปลูกปาล์มน้ำมันได้ประมาณ 22 ต้น และเก็บเกี่ยวผลผลิตเมล็ดปาล์มได้ประมาณ 18 ครั้ง/ปี ซึ่งแต่ละครั้งก็จะตัดทางปาล์มทิ้ง 2 ทางต่อต้น โดยทางปาล์ม 1 ทาง มีน้ำหนักเฉลี่ย 5 กิโลกรัม ดังนั้นจะมีผลพลอยได้จากทางปาล์มประมาณ 3,900 กิโลกรัมสด/ไร่/ปี นำไปวางทิ้งทาง หรือให้แพะกินสดแทนหญ้า หรือทำเป็นปาล์มหมักกับกากน้ำตาลหรือเกลือ หรืออาหารผสมเสร็จ โปรตีนรวมของทางปาล์มน้ำมันในกรรมวิธีการถนอม ได้แก่ สภาพสด หมักแบบ ธรรมชาติ และหมักโดยใช้กากน้ำตาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.20, 5.46 และ 4.89 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ (อังคณาและคณะ, 2554) แต่การหมักจะทำให้แพะกินได้มากกว่า

กากปาล์มน้ำมัน มีหลายชนิดสามารถนำมาใช้ในสูตรอาหารแพะได้ หรือการให้เป็นอาหารเสริม ได้แก่ กากปาล์มน้ำมันรวม (Oil palm meal, PM) โปรตีนรวมร้อยละ 7.08 กากเนื้อในเมล็ดปาล์ม (Palm kernel meal, PKM) โปรตีนรวมร้อยละ 14-16 รวมทั้งในแพะสามารถใช้ได้ถึง 30% ของสูตรอาหารชั้นของแพะ ในการขุนแพะลูกผสมพื้นเมืองสามารถใช้ได้ถึง 100% กากเมล็ดปาล์ม (Palm seed meal, PSM) โปรตีนรวมร้อยละ 12-14 ในกรณีของกากตะกอน

น้ำมันหรือกากน้ำมันปาล์ม (Palm oil sludge, POS) โปรตีนรวมร้อยละ 14.8 เกษตรกรในจังหวัดกระบี่มักจะไม่ใช้เป็นอาหารแพะ เนื่องจากพ่อค้าจะไม่รับซื้อแพะที่เลี้ยงด้วยกากตะกอนปาล์มน้ำมัน เนื่องจากมีไขมันสะสมมากและลำไส้จะมีสีดำ นำไปประกอบอาหารไม่ได้ และซากแพะจะมีกลิ่นไม่พึงประสงค์

กลยุทธ์ 4.5 การสร้างศูนย์สาธิตการผลิตอาหารสัตว์ต้นทุนต่ำ

จัดตั้งศูนย์สาธิตการผลิตอาหารสัตว์ต้นทุนต่ำ เป็นศูนย์อาหารสัตว์ในแต่ละอำเภอ โดยองค์กรเกษตรกร เช่น สหกรณ์แพะฯ หรือแพะแปลงใหญ่อำเภอ หรือวิสาหกิจชุมชน เพื่อผลิตอาหารสัตว์ต้นทุนต่ำประเภทต่างๆ ให้กับฟาร์มแพะทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของอาหาร และมีความปลอดภัยทางอาหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาสุขภาพแพะ

การพัฒนาสุขภาพแพะ มีผลต่อประสิทธิภาพการผลิต ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยต่อวัน (ADG) และอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อ (FCR) และการสร้างผลผลิต เช่น ปริมาณน้ำนมต่อวัน และยังมีผลต่อประสิทธิภาพการสืบพันธุ์ ได้แก่ อัตราการผสมติด อัตราการเข้าคลอด จำนวนลูกเฉลี่ย/แม่/ปี และน้ำหนักเฉลี่ยเมื่อหย่านม แพะเป็นสัตว์ที่อัตราการเจริญเติบโต กินอาหารได้หลากหลายชนิดทั้งไม้พุ่มและหญ้าสุขภาพแข็งแรง ชอบพื้นที่แห้งแล้ง และมีความลาดชัน จึงไม่ทนต่อพื้นที่ที่มีความชื้นสูง ไม่ทนต่อโรคพยาธิ การที่จะพัฒนาให้แพะมีสุขภาพดีนั้น ต้องใช้มาตรการหลายประการ ได้แก่ ที่อยู่ดี อาหารคุณภาพดี การจัดการที่ดี และมาตรการในการป้องกันโรค และมาตรฐานฟาร์มปลอดโรคต่างๆ

กลยุทธ์ 5.1 การป้องกันโรคนแพะ

ปัญหาด้านสุขภาพสำคัญในแพะ คือ อัตราการติดหนอนพยาธิในทางเดินอาหารสูง (ร้อยละ 88.42) ปัญหาโรคระบบทางเดินหายใจ โรคปากเปื่อย โรคควมโรคเทียม โรคข้อและสมองอักเสบ (กรณีทิพย์และคณะ, 2559; ดิดต่อส่วนตัว) โรคสัตว์ติดคู่คนที่สำคัญ และต้องเฝ้าระวัง คือ โรคแท้งติดต่อ โรคควมโรค และโรคเมออยด์ เป็นต้น ปัญหาสุขภาพอย่างอื่น เช่น ระบบสืบพันธุ์ เต้านมอักเสบ ความผิดปกติทาง

เมแทบอลิซึม เป็นต้น โดยมาตรการสำคัญในการป้องกันโรคนแพะ ควรดำเนินการ ดังนี้

ระบบความปลอดภัยชีวภาพ

การใช้หลักการความปลอดภัยชีวภาพ 3 วิธีด้วยกัน คือ การใช้วิธีทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ แต่วิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การใช้สารเคมี แต่มีปัญหาเรื่องราคาแพง ความเป็นพิษและตกค้างของสารเคมีในสัตว์และผลิตภัณฑ์ รวมทั้งในสิ่งแวดล้อม

ระบบการเลี้ยงที่ดี

ระบบการเลี้ยงแพะที่ดีที่สุด คือ การเลี้ยงแบบกึ่งปล่อยกึ่งโรงเรือน เนื่องจากแพะไม่เครียด เลือกกินหญ้าได้ตามต้องการ แต่แปลงหญ้าต้องเป็นหญ้าคุณภาพดี และต้องหมุนเวียนแปลงหญ้าเพื่อควบคุมปัญหาหนอนพยาธิ อาหารคุณภาพดี ไม่เสื่อมสภาพหรือปนเปื้อนเชื้อรา มีน้ำสะอาดให้แพะดื่มต่อเนื่องตลอดเวลา ระบบระบายอากาศในโรงเรือนที่ดีเพื่อหลีกเลี่ยงความเครียดจากอากาศร้อนหรือหนาวเกินไป ปัญหาระบบทางเดินหายใจและปอดอักเสบ

การเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน

โปรแกรมวัคซีน

ในแพะมีความไวต่อโรคน้อยกว่าจึงไม่นิยมฉีดวัคซีนมากนัก จึงแนะนำให้ใช้การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแบบอื่น เช่น อาหารน้ำคุณภาพดี หรือการเสริมอาหาร และควบคุมโรคท้องเสียหรือทางเดินหายใจที่เกิดจากโปรโตซัว แบคทีเรีย และไวรัสบางชนิด และใช้โปรแกรมการถ่ายพยาธิเป็นประจำ ทุก 3-4 เดือน ในจังหวัดกระบี่มีการใช้วัคซีนควบคุมโรคปากและเท้าเปื่อยในสัตว์กีบ

การใช้ยา

การใช้ยาในแพะ วัตถุประสงค์ข้อแรก คือ การป้องกันโรค การใช้ยาในลักษณะนี้มีน้อยมากในฟาร์มแพะ ส่วนใหญ่นเน้นการรักษา อาจเนื่องจากปัญหาโรคติดเชื้อในฟาร์มพบได้น้อยมาก หรือความรุนแรงของโรคน้อย ใช้การรักษาได้ประสิทธิภาพดี โรคที่พบได้บ่อย คือ ปัญหาท้องเสีย ระบบทางเดินหายใจ ท้องอืด ร่างกายเป็นกรดและน้ำ ส่วนปัญหา ระบบสืบพันธุ์ คือ ผสมไม่ติด การแท้งจากการบาดเจ็บหรืออาจเนื่องจากการควบคุมบังคับผิดวิธี รุกค้ำ และคลอดยาก เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องยาเพียงพอ ประกอบกับ

ขาดบุคลากรด้านสัตวแพทย์ จึงมีการใช้ยาผิดวัตถุประสงค์ ผิดขนาด ผิดวิธีเกินความจำเป็น และใช้ยานอกเหนือกว่าฉลาก ในอัตราที่สูงการใช้ยาในฟาร์มแพะนั้นต้องปฏิบัติตามข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสำหรับสัตว์ ของกรมปศุสัตว์ได้ กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาการตกค้าง และการเป็นพิษของยาในเนื้อสัตว์ หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ในสิ่งแวดล้อมหรือเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการดื้อยาทั้งในสัตว์ และผู้บริโภค

กลยุทธ์ 5.2

กรมปศุสัตว์กำหนดให้ฟาร์มแพะต้องผ่านมาตรฐาน 2 ประเภทด้วยกัน คือ 1. การปฏิบัติการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice, GAP) ด้านสัตว์ เป็นการรับรองขั้นต้น ซึ่งรับรองเฉพาะฟาร์มเลี้ยง โรงเพาะฟัก ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่ยังไม่ผ่านการแปรรูป ประกอบด้วย องค์ประกอบของฟาร์ม อาหาร น้ำ การจัดการฟาร์ม (รวมทั้งบุคลากร) สวัสดิภาพสัตว์ สุขภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล และ 2. ฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ ที่เหมาะสม (Good Farming Management, GFM)

กลยุทธ์ 5.3 การส่งเสริมฟาร์มปลอดโรคสำคัญในสัตว์

กรมปศุสัตว์ส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ ได้ทำฟาร์มปลอดโรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคแท้งติดต่อ ซึ่งเป็นโรคสัตว์ติดสุคน โดยที่ผลตรวจเลือดต้องเป็นลบ 100% ทั้งฝูง นอกจากนี้โรคสำคัญอีกโรคหนึ่ง คือ โรคข้อและสมองอักเสบ (CAE) ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายในแพะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฝูงพ่อแม่พันธุ์ แต่ยังไม่ได้มีข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคนี้ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการตรวจวินิจฉัยค่อนข้างแพง และยังได้ผลไม่แน่นอน เป็นผลให้ยังมีการหมุนเวียนของโรคเป็นโรคประจำถิ่นในฝูงแพะทั่วประเทศ

กลยุทธ์ 5.4 การส่งเสริมการใช้สมุนไพรในแพะ

ส่งเสริมให้ใช้สมุนไพรในการเลี้ยงแพะให้มากขึ้น สมุนไพรที่เกษตรกรมักจะใช้ในการเลี้ยงแพะทั่วไปรวมทั้งในจังหวัดกระบี่ วัตถุประสงค์เพื่อรักษาและป้องกันโรค รวมทั้งกระตุ้นการเจริญเติบโต โดยสมุนไพรที่ใช้บ่อย คือ บำรุงร่างกาย กระตุ้นการเจริญเติบโต ขับพยาธิ แก้อาการท้องเสีย เป็นต้น โดยในการใช้นั้นอาจใช้ควบคู่หรือใช้ทดแทนยาแผนปัจจุบัน โดยเฉพาะยาปฏิชีวนะ

กลยุทธ์ 5.5 โครงการหมอสัตว์ทางไกล (Remote doctor, veterinarian)

โครงการหมอสัตว์ทางไกล อยู่ในความรับผิดชอบของนายสัตวแพทย์ประจำศรีฟองฟาร์ม สถานการศึกษา และมหาวิทยาลัยฯ ตามลำดับ รับผิดชอบในการให้คำปรึกษา คำแนะนำเพื่อแก้ไขปัญหาการผลิตและสุขภาพของแพะในฟาร์มเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ โดยผ่านหลักสูตรการใช้ยาในฟาร์มแพะ ทั้งนี้เพื่อทำงานร่วมกันกับนายสัตวแพทย์ของโครงการทั้งจากศรีฟองฟาร์ม และมหาวิทยาลัยฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การปรับปรุงพันธุ์แพะ

กลยุทธ์ 6.1 การตั้งเป้าหมายประสิทธิภาพการสืบพันธุ์

การตั้งเป้าหมายประสิทธิภาพการสืบพันธุ์ ทำให้ผลตอบแทนการผลิตแพะนั้นสูงมากขึ้น โดยประสิทธิภาพการสืบพันธุ์ที่จำเป็นในแพะ คือ อัตราการผสมติด 95% อัตราการเข้าคลอด 90% จำนวนลูกเฉลี่ย/แม่/ปี 2 ตัว น้ำหนักแรกคลอด 2.5 กก. ขึ้นไป และน้ำหนักเฉลี่ยเมื่อหย่านมอายุ 3 เดือน (แพะลูกผสม) บอร์ 18 กก.

โดยปัญหาระบบสืบพันธุ์และการผสมพันธุ์ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการสืบพันธุ์ของแพะ คือ

1. ปัญหาการผสมเลือดชิด ส่วนใหญ่เกิดจากการใช้พ่อพันธุ์ฝูงเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันมากกว่า 2 ปี หรือการสร้างพ่อพันธุ์ขึ้นมาจากแพะหนุ่มของฟาร์มเอง ทำให้เกิดปัญหาผสมพันธุ์เลือดชิด
2. ปัญหาความสมบูรณ์พันธุ์ แม่แพะไม่เป็นสัด เป็นสัดเจ็บบ อัตราการผสมติดต่ำ พ่อพันธุ์ไม่มีน้ำเชื้อหรือน้ำเชื้อมีปริมาณน้อย หรือปริมาณปกติแต่คุณภาพไม่ดี หรือมีความผิดปกติ
3. ปัญหาความผิดปกติของระบบสืบพันธุ์ ปัญหาที่พบได้บ่อย เช่น แท้ง มดลูกอักเสบแบบธรรมดา มดลูกอักเสบเป็นหนองรูก้าง อัตราการตายของลูกแรกคลอดถึงหย่านมสูง
4. ปัญหาคุณภาพน้ำเชื้อและเทคนิคการผสมเทียม เนื่องจากการเก็บรักษาน้ำเชื้อไม่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ผสมเทียมไม่ชำนาญเพียงพอ เป็นผลให้อัตราการผสมติดต่ำกว่าเป้าหมาย

กลยุทธ์ 6.2 การจัดหาพ่อแม่พันธุ์ให้เกษตรกรยืม

การจัดหาพ่อแม่พันธุ์ดีให้เกษตรกรยืมนั้น สามารถช่วยปรับปรุงพันธุ์ของแพะในจังหวัดได้ ทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ประสิทธิภาพการสืบพันธุ์ ลดระยะเวลาการเลี้ยง ลดต้นทุน และเพิ่มกำไรต่อหน่วยได้มากขึ้น ธนาคารแพะฯ สภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ ได้จัดให้เกษตรกรยืมพ่อแม่พันธุ์เพื่อใช้ในการเลี้ยงในหลักการข้างต้น

กลยุทธ์ 6.3 การปรับปรุงพันธุ์เพื่อเพิ่มผลผลิต

เกษตรกรนิยมใช้การปรับปรุงพันธุ์เพื่อเพิ่มผลผลิตภายในฟาร์ม เพื่อยกระดับสายพันธุ์ของแพะภายในฟาร์ม โดยการใช้พ่อแม่พันธุ์สายเลือดสูง (82.5 - 100%) ผสมกับแม่พื้นเมืองหรือแม่พันธุ์สายเลือดผสม (50-96.25%) โดยหากได้สายพันธุ์ 96.25% ถือว่าเป็นพันธุ์แท้ แต่เนื่องจากไม่ได้มีการวางแผนในการปรับปรุงพันธุ์ตามหลักวิชาการ โดยใช้สัตว์จำนวนน้อยตั้งแต่ 2-3 แม่ขึ้นไป (ไม่เกิน 80 แม่) จึงไม่ถือเป็นแพะสายพันธุ์ใหม่

กลยุทธ์ 6.4 การพัฒนาสายพันธุ์แพะอันดามัน

จังหวัดกระบี่มีแผนพัฒนาสายพันธุ์แพะขึ้นมา เรียกว่าแพะอันดามัน ซึ่งประกอบด้วยแพะ 2 สายพันธุ์ คือ แพะเนื้อและแพะนม โดยจะใช้แพะพันธุ์พื้นเมืองเป็นแพะฐานพันธุ์ เช่น พื้นเมือง x ซาเนน พื้นเมือง x บอร์ พื้นเมือง x แองโกลนูเบียน พื้นเมือง x ท็อกเคนเบิร์ก เป็นต้น รวมทั้งแพะพันธุ์แบล็คเบงกอลเป็นแพะพื้นเมืองของบังคลาเทศ โดยมีคุณสมบัติเด่น คือ เป็นแพะที่ใช้ประโยชน์ได้ทั้งตัวสามารถกินหญ้าได้ และลูกดก เพื่อพัฒนาให้เป็นสายพันธุ์เฉพาะของแพะอันดามัน

กลยุทธ์ 6.5 การอนุรักษ์แพะพื้นเมือง

แพะพื้นเมืองสายพันธุ์ภาคใต้ ขนาดเล็กกว่าแพะพื้นเมืองภาคเหนือ ให้ลูกดกเชื่อว่ามีอิทธิพลจากแพะของบังคลาเทศ และเมียนมาร์ แพะพื้นเมืองเป็นแพะที่มีความต้านทานต่อโรคพยาธิภายในและภายนอกและโรคในเขตร้อนสูง สามารถเปลี่ยนอาหารคุณภาพต่ำเป็นเนื้อได้ดี ทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม เช่น หนาว ทนหนาว ทนฝน แต่จะอัตราการเจริญเติบโตต่ำ ต้องใช้เวลาเลี้ยงนานมากกว่า 1 ปี จึงจะจำหน่ายได้ แพะพื้นเมืองเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าแก่ประเทศชาติมาก สามารถนำมาใช้เป็นพันธุ์ฐาน

ในการปรับปรุงสายพันธุ์ได้ แต่ค่าทางพันธุกรรมจะต่ำ ดังนั้นในการปรับปรุงพันธุ์จึงควรคงสายเลือดไว้ไม่เกิน 25%

กลยุทธ์ 6.6 การจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีชีวภาพการสืบพันธุ์ในการปรับปรุงพันธุ์

เพื่อใช้เทคโนโลยีชีวภาพการสืบพันธุ์สัตว์ในการปรับปรุงพันธุ์แพะ เพื่อจัดเตรียมน้ำเชื้อและตัวอ่อนในการให้บริการ ทำให้การปรับปรุงพันธุ์ สามารถทำได้ทั้งสายพันธุ์พ่อและแม่ โดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพการสืบพันธุ์โดยสามารถจัดตั้งศูนย์ผสมน้ำเชื้อและบริการผสมเทียมให้ครบทุกอำเภอหรือกระจายในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงแพะหนาแน่น และเพื่อประโยชน์ในการฝึกอบรม การผสมเทียมแพะ (ผ่านช่องคลอด)

การผสมเทียม (artificial insemination, AI)

การผสมเทียม เป็นการพัฒนาสายพันธุ์พ่อ ในแพะนั้นสามารถทำได้ 2 วิธี คือ

เทคนิคการผสมเทียมผ่านคอมดลูก (transcervical artificial insemination technique) (vaginal approach) สามารถทำได้ 20 ตัว /วัน แต่ต้องมีการเหนี่ยวนำการเป็นสัดไว้ก่อน 15 วัน จึงจะสามารถผสมเทียมได้ จึงเหมาะที่จะใช้ในกรณีที่มีแม่พันธุ์จำนวนมาก แต่สามารถทำได้รายตัว แต่จะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย แรงงาน และเวลา อัตราการผสมคิดประมาณ 40-62% ส่วนเทคนิคการผสมเทียมผ่านช่องท้อง (Laparoscopic artificial insemination technique) ต้องใช้ความชำนาญสูง แต่จะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย แรงงาน และเวลา อัตราการผสมคิดประมาณ 20%

การย้ายฝากตัวอ่อน (embryo transfer, ET)

การย้ายฝากตัวอ่อนเป็นการพัฒนาสายพันธุ์แม่ แต่หากใช้ร่วมกับการผสมเทียมสามารถพัฒนาได้ทั้งสายพันธุ์พ่อและแม่ในเวลาเดียวกัน ข้อเสีย คือ ค่าใช้จ่ายสูงกว่าการผสมเทียม 3-4 เท่า อัตราการผสมคิดประมาณ 40%

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาการแปรรูปและผลิตภัณฑ์

เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดกระบี่ส่วนใหญ่ขายแพะมีชีวิต ไม่ค่อยมีการแปรรูป ยกเว้น การประกอบอาหารจากแพะ เช่น ข้าวหมกแพะ แกงแพะ แพะตุ๋น เป็นต้น ยังไม่ใช้การสร้างมูลค่าเพิ่มที่แท้จริง ทำให้รายได้ของเกษตรกรยังต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น หากมีการส่งเสริมให้แปรรูป

เนื้อแพะ มีผลรายได้ของเกษตรกรสูงขึ้น 2-3 เท่า เช่น เมื่อทำแพะหยิ่งมีราคาสูงถึง 1,000-1,200 บาท/กก. และสปูนนมแพะที่ใช้นมแพะเพียง 1 กก. เป็นส่วนผสมในการผลิตสปูนนมแพะได้ถึง 200 ก้อน ราคาก้อนละ 50 บาท เป็นต้น ในขณะที่นมสดนั้นราคาเพียง 80-120 บาท/กก. ดังนั้นการพัฒนาการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ จึงสามารถดำเนินการได้โดยใช้กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ 7.1 โรงฆ่ามาตรฐานตามหลักฮาลาล และ GAP

โรงฆ่าแพะมาตรฐานตามหลักฮาลาล และ GAP เป็นกลยุทธ์สำคัญของตลาดเนื้อแพะและผลิตภัณฑ์ปัจจุบันที่เป็นของรัฐบาลและได้รับการรับรองจากจังหวัดแล้ว 3 แห่ง ได้แก่ โรงฆ่าอำเภอคลองท่อม เหนือคลอง และอำเภอเมือง กำลังผลิตรวมวันละ 30 ตัว ของเอกชนอีก 1 แห่ง เนื่องจากการดำเนินการของโรงฆ่าสัตว์ต้องใช้งบประมาณสูง และต้องคุ้มทุน โดยการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้ให้นำแพะเข้ามา ทำให้ค่าใช้จ่ายสูงขึ้นตัวละ 300-700 บาท ขึ้นอยู่กับน้ำหนัก ไม่รวมค่าขนส่งอีกกิโลเมตรละ 4 บาท ประกอบกับยังมีสถานที่ฆ่าแพะแบบเดิมที่ยังไม่ได้รับการอนุญาต ที่ยังดำเนินกิจการอยู่อีกหลายแห่ง โดยประมาณการการฆ่าแพะทั้งจังหวัด 50-80 ตัว/วัน

กลยุทธ์ 7.2 การส่งเสริมการแปรรูปเนื้อแพะ

อาหารประกอบเนื้อแพะ ได้แก่ มีการแปรรูปเนื้อแพะเป็นอาหารทั่วไป เช่น ข้าวหมกแพะ แกงแพะ แพะย่าง แพะคูน ชุปแพะ น้ำพริกแพะ สตูแพะ เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์เนื้อแพะ เป็นผลิตภัณฑ์ที่สำเร็จรูป เช่น ไส้กรอกแพะ ลูกชิ้นแพะ แพะเส้น แพะหยิ่ง แฮมแพะ เป็นต้น สภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ มีแผนส่งเสริมให้ผลิตสูงสุดนั้น 10 ตัน/วัน ต้องใช้แพะถึง 1,000ตัว/วัน เพื่อให้ได้ไส้กรอกแพะ 10 ตัน

เนื้อแพะแช่แข็ง

เพื่อให้ผู้บริโภคเนื้อแพะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีการเข้าถึงเนื้อแพะมากขึ้น และส่งเสริมตลาดเนื้อแพะแช่แข็งในจังหวัดกระบี่ให้กว้างขวางและเข้มแข็งมากขึ้น โดยสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแพะมีชีวิตประมาณตัวละ 9,500 บาท (ธีระวิทย์และคณะ ,2561)

กลยุทธ์ 7.3 ส่งเสริมการผลิตเนื้อแพะกระป๋อง

ในประเทศไทยยังไม่มีอุตสาหกรรมเนื้อแพะกระป๋อง มีแต่ในเนื้อโค แต่ในแง่ของการตลาดฮาลาลในตะวันออกกลาง อินเดีย แอฟริกา และจีนแล้ว ถือเป็นโอกาสของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะไทย เนื่องจากอาหารฮาลาลมีขนาดตลาด 15% ของตลาดอาหารโลกทั้งหมด

กลยุทธ์ 7.4 ส่งเสริมการผลิต fast food /snack จากเนื้อแพะ

อาหารที่เป็นผลิตภัณฑ์จากเนื้อแพะ สามารถนำมาผลิตเป็นอาหารจานด่วน เช่น สแต็กแพะ บะจ่างแพะ เบอเกอร์แพะ หรืออาหารว่างทานเล่นอย่างอื่น เพื่อใช้ในร้านอาหารเฉพาะได้ เช่น สนามบิน สถานที่ท่องเที่ยว ภัตตาคาร หรือร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น

กลยุทธ์ 7.5 ส่งเสริมการแปรรูปนมแพะ

นมพร้อมดื่ม ได้แก่ นมแพะพาสเจอร์ไรส์ โดยอาจมีการแต่งกลิ่นรสสตอเบอรี่ รสวานิลลา รสช็อคโกแลต รสส้ม รสกาแฟ รสโกโก้ รวมทั้งนมเปรี้ยว และไอศกรีม

นมผง นมแพะสามารถนำมาเป็นนมผง หรืออัดเม็ด สำหรับคนหรือสัตว์เลี้ยงได้ ราคาค่อนข้างสูง เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ

เครื่องสำอาง ได้แก่ สปูนนมแพะ ครีมอาบน้ำนมแพะ โลชั่นนมแพะ เป็นต้น โดยมีผู้ผลิตเครื่องสำอาง ราย สปูนนมแพะที่ใช้นมแพะเพียง 1 กก. เป็นส่วนผสมในการผลิตสปูนนมแพะได้ถึง 200 ก้อน (ขนาด 50 กรัม) ราคาก้อนละ 50 บาท เป็นต้น ในขณะที่นมพร้อมดื่มนั้นราคาประมาณ 25-35 บาท/ขวด (200-250 ซีซี) สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากหลายเท่าตัวเมื่อเทียบกับราคาน้ำมันดิบ

กลยุทธ์ 7.6 ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากส่วนอื่นของร่างกายแพะ

อวัยวะและส่วนของร่างกายแพะ

มีอวัยวะ หรือส่วนของร่างกายแพะที่ยังเหลือจากกระบวนการแปรรูป เช่น หนัง ขน กระดูก เขา กีบ เป็นต้น ซึ่งสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้ หนังนำมาฟอกทำเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ต่างๆ เช่น หมวก กระเป๋า สตางค์ กระเป๋าทั่วไป เป็นต้น ส่วนเขานำมาทำเป็นพวงกุญแจ เครื่องใช้อย่างอื่น เช่น เครื่องประดับ หมวก พวงกุญแจ

เป็นต้น ส่วนขนและกระดูกสามารถนำไปป้อนเป็นอาหารสัตว์ได้ หรือหนังพะอาจนำมาผ่านกรรมวิธีเพื่อใช้ในการผลิตอาหารสำหรับเคี้ยวเล่นในสุนัขและแมว

กลยุทธ์ 7.7 การผลิตปุ๋ยมูลพะ

ปุ๋ยชีวภาพมูลพะ

มูลพะนอกจากขายเป็นปุ๋ยสดหรือแห้งในราคากระสอบละ 40-60 บาท (30 กก) แล้ว ยังสามารถผลิตปุ๋ยหมัก หรือแก๊สชีวภาพแล้ว ยังสามารถนำมาผลิตปุ๋ยจี้พะอัดเม็ด ซึ่งต้องผ่านกระบวนการหมักบ่มจี้พะและปัสสาวะพะรวมทั้งเศษหญ้าเศษอาหารที่หลงเหลือเสียก่อน นิยมใช้ปุ๋ยจี้พะไปใช้ในสวนปาล์มน้ำมัน สวนยางพารา สวนผลไม้ หรือนาข้าว

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาตลาดที่ยั่งยืน

กลยุทธ์ 8.1 การวิเคราะห์โครงสร้างการตลาดพะจังหวัดกระบี่

โครงสร้างการตลาดพะของจังหวัดกระบี่ ประกอบด้วยตลาดพ่อแม่พันธุ์ ตลาดพะมีชีวิตตลาดพะพื้นเมือง/ประเพณี ตลาดนมพะและผลิตภัณฑ์ ตลาดส่งออก (ทั้งฮาลาลและไม่ใช้ฮาลาล)

กลยุทธ์ 8.2 ตลาดพ่อแม่พันธุ์พะ

ตลาดพ่อแม่พันธุ์ เนื่องจากมีความต้องการเลี้ยงพะกันอย่างกว้างขวางทั้งประเทศ ได้แก่ การขยายตัวของกลุ่มเลี้ยงพะภาคกลางตอนบนและเหนือตอนล่าง ภาคอีสานกลางและใต้ และภาคใต้ตอนกลาง จึงมีความต้องการพ่อแม่พันธุ์พะสูง โดยพบว่าแม่พันธุ์เลือด 50, 75 และ 100% ที่กำเนิดในประเทศมีอัตราซื้อขาย 20,000, 25,000 และ 30,000 บาทต่อตัวตามลำดับ ทั้งนี้ไม่ได้มีการทดสอบและรับรองสายพันธุ์ ประสิทธิภาพการสืบพันธุ์ และการปลอดโรคแต่อย่างใด ส่วนพ่อพันธุ์นั้นจะมีราคาสูงกว่าแม่พันธุ์ 10,000-20,000 บาทต่อตัว การส่งเสริมตลาดในส่วนนี้ออกจากการเป็นการเพิ่มพ่อแม่พันธุ์เข้าระบบการผลิตแล้ว ทำให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้นกว่าการผลิตพะขุน

กลยุทธ์ 8.2 การส่งเสริมตลาดภายในจังหวัด

โครงการตลาดนัดพะกระบี่

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกระบี่ร่วมกับพะแปลงใหญ่อำเภอคลองท่อม ก่อตั้งตลาดนัดพะกระบี่ขึ้นในปี พ.ศ. 2560 ที่อำเภอคลองท่อม มีการซื้อขายกันในทุกวันอังคาร

โครงการตลาดนัดออนไลน์

กิจกรรมการซื้อขายพะในตลาดนัดออนไลน์ เช่น กลุ่มไลน์พะแปลงใหญ่ พะสภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ ชมรมผู้เลี้ยงพะจังหวัดกระบี่ เป็นต้น

การส่งเสริมวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อพะ

ตลาดพะเนื้อ

เนื้อพะยังไม่มีกรวางจำหน่ายทั่วไปในตลาดสดเหมือนเนื้อสัตว์ชนิดอื่น จึงควรส่งเสริมให้มีการขายเนื้อพะในตลาดสดทั่วทั้งจังหวัดเพื่อกระตุ้นการบริโภคเนื้อพะ ให้ผู้บริโภคเข้าถึงเนื้อพะได้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการบริโภคของเพศหญิงที่ไม่ค่อยนิยมบริโภคเนื้อพะ ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อหรือมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เช่น เนื้อพะมีกลิ่นสาบ ไม่น่าบริโภค หรือบริโภคแล้วทำให้กลิ่นตัวแรง เป็นต้นหรืออาจเนื่องจากมีราคาแพงเมื่อเทียบกับเนื้อสัตว์ชนิดอื่น

การส่งเสริมการใช้เนื้อพะในตลาดระดับสูงของจังหวัด

จังหวัดกระบี่มีโรงแรมประมาณ 60,000 ห้อง ภัตตาคาร และร้านอาหาร ประมาณ 2,000 แห่ง หากมีการรณรงค์ให้ใช้เนื้อพะเป็นเมนูประกอบอาหารมากขึ้น เพื่อส่งเสริมตลาดเนื้อพะในจังหวัด ผู้ประกอบการเองสามารถลดต้นทุน และสามารถทดแทนการใช้เนื้อแกะนำเข้าลง โดยเมนูอาหารที่น่าสนใจ คือ ชูบเนื้อพะ เนื้อพะตุ๋น แกงพะ ข้าวหมกพะ บะจ่างพะ เป็นต้น เป็นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ที่เพิ่มขึ้น คือ จีน อินเดีย และสวีเดน ซึ่งนิยมและคุ้นเคยกับการบริโภคเนื้อพะอยู่แล้ว

การส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์จากนํ้านมพะ

รณรงค์ให้ผู้ประกอบการโรงแรม รีสอร์ท และที่พักต่างๆ ใช้สบู่นมพะ หรือผลิตภัณฑ์อย่างอื่นจากนมพะที่พัฒนาได้คุณภาพดีแล้ว เช่น โลชั่นทาผิว ครีมกันแดด เป็นต้น นอกจากคุณประโยชน์ที่ร่างกายได้รับจากนมพะแล้ว ด้านความงาม “นมพะ” มีวิตามินหลากหลายที่ช่วยให้ผิวหนัง

และเส้นผมแข็งแรง ลดอนุมูลอิสระช่วยลดการเสื่อมสภาพของเซลล์ในร่างกาย ในสมัยโบราณมีการนำน้ำมันแพะผสมเครื่องประทีนผิวทำให้ผิวหนังชุ่มชื้นไม่แห้งหรือหยาบกระด้างอีกด้วย

การส่งเสริมนมแพะโรงเรียน

คุณค่าไขมันแพะนั้นใกล้เคียงนมแม่่มาก เหมาะจะเป็นอาหารเสริมสำหรับเด็กที่กำลังเจริญเติบโต ทางเลือกสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการย่อย ตลอดจนผู้ที่มีอาการแพ้นม รวมถึงคนในทุกช่วงวัย เพราะร่างกายดูดซึมสารอาหารจากนมแพะได้ง่ายใช้เวลาน้อยกว่านมประเภทอื่นในท้องตลาด โดยจังหวัดกระบี่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ก่อนประถมศึกษา ถึงมัธยมตอนต้นในปี พ.ศ. 2558 จำนวน 82,000 คน ดังนั้นมาตรการระยะยาว คือ เมื่อมีการผลิตน้ำมันแพะอย่างเพียงพอแล้ว ต้องผลักดันให้คณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน (milk board) เห็นชอบให้ใช้นมแพะเป็นนมโรงเรียนได้

การส่งเสริมตลาดแพะประเพณี

ตลาดแพะพื้นเมือง /ประเพณี เป็นตลาดที่มีเสถียรภาพสูงที่สุด เนื่องจากส่วนใหญ่ตลาดที่รองรับ คือ การจัดซื้อไปทำพิธีกรรมทางศาสนา โดยที่ชาวมุสลิมมีความเชื่อว่าหากครอบครัวให้กำเนิดลูกชายนั้น จะต้องใช้แพะทำพิธีกรรม 2 ตัว ส่วนลูกสาวนั้นเพียง 1 ตัว โดยแพะที่ใช้ขึ้นนั้นต้องถูกต้อง มีองค์ประกอบร่างกายครบ 32 ประการ รวมทั้งในพิธีการแต่งงาน และพิธีอื่นๆ อันเป็นมงคล แพะพื้นเมืองเมื่อเลี้ยงจนกระทั่งน้ำหนัก 17-25 กก. จะเป็นที่ต้องการของตลาด แต่มีข้อที่ต้องคำนึง คือ แพะพื้นเมืองเป็นแพะพันธุ์กรรมต่ำ อัตราการเจริญเติบโตต่ำมาก จึงใช้เวลานานจึงจะได้ขนาดน้ำหนักตามที่ตลาดต้องการ หากมีการส่งเสริมการเลี้ยงให้เป็นฟาร์มจะต้องมีการปรับปรุงพันธุ์เพื่อให้โตเร็วขึ้น แต่สามารถระบายตลาดได้ 100% ตลอดระยะเวลาทั้งปี

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น farm stay

ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เกี่ยวข้องกับแพะในหลายพื้นที่ด้วยกัน เนื่องจากจังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดที่เป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และรายได้การท่องเที่ยวสูงมากกว่า 100,000 ล้านบาท/ปี

กลยุทธ์ 8.3 การส่งเสริมตลาดภายนอกจังหวัด

ตลาดแพะจังหวัดภูเก็ต

ตลาดแพะที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ จังหวัดภูเก็ต เนื่องจากบริโภคมียุโรปมีปริมาณสูงในแต่ละปี แต่ห่วงโซ่การผลิตแพะเนื้อภูเก็ตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในจังหวัด แพะที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นแพะนม และมีแนวโน้มที่จะขยายอัตราการเลี้ยงแพะเนื้อต่ำ เนื่องจากไม่มีพื้นที่เกษตรกรรมเพียงพอ เนื่องจากที่ดินมีมูลค่าสูง ถูกนำไปลงทุนด้านการท่องเที่ยว หรือธุรกิจอย่างอื่นที่มีความมั่นคงสูง

ตลาดแพะ 5 จังหวัดชายแดนใต้

ประเทศไทยมีประชากรมุสลิม 2.2 ล้านคน โดยอาศัยหนาแน่นในภาคใต้ประมาณ 80% ของชาวมุสลิมทั้งประเทศ หรือ 1.76 ล้านคน ส่วนใหญ่อยู่ใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ คือ สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นตลาดบริโภคแพะขนาดใหญ่ การเลี้ยงแพะในพื้นที่จะเป็นแบบหลังบ้าน ไม่นิยมเลี้ยงเป็นฟาร์ม ศูนย์รวมแพะจะอยู่ในจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่เป็นแพะจากภาคกลาง และภาคตะวันตก รวมทั้งในจังหวัดภาคใต้ตอนบน และถูกส่งไปยังสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยบางส่วนส่งเข้ามาเลเซีย

การส่งเสริมตลาดฮาลาลในประเทศ

ในปี พ.ศ. 2563 การคาดการณ์ว่ารายได้จากนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมทั่วโลก 220,000 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (นักท่องเที่ยว 156 ล้านคน) สำหรับประเทศไทยปีพ.ศ.2560 มีชาวมุสลิมเดินทางเข้าประเทศไทยถึง 3.6 ล้านคน ปัจจุบันมีร้านอาหารฮาลาลที่ได้รับการรับรองจากสถาบันฮาลาลประมาณ 150 แห่ง การส่งเสริมให้ใช้เนื้อแพะเพื่อประกอบอาหารรองรับนักท่องเที่ยวส่วนนั้น จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการขยายการผลิตสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับเกษตรกรมากขึ้น

กลยุทธ์ 8.4 การส่งเสริมตลาดต่างประเทศ

ตลาดต่างประเทศที่มีศักยภาพสูง

จีน

ประเทศจีนมีชาวมุสลิมอยู่กว่า 27.85 ล้านคนในปัจจุบันคิดเป็นประมาณร้อยละ 2 ของจำนวนประชากรจีนทั้งหมด มีการนำเข้าแพะมีชีวิตจากไทยมากขึ้น เนื่องจากมีการขยายตัวของผู้บริโภคทั้งที่เป็นมุสลิม และที่ไม่เป็นมุสลิมมากขึ้น แต่มีอุปสรรคสำคัญ คือ ค่าธรรมเนียมการผ่านด่าน

กักกันสัตว์ประเทศไทยค่อนข้างสูง (300 บาท/ตัว) เมื่อรวมกับค่าธรรมเนียมลักษณะเดียวกันที่ผู้ส่งออกต้องจ่ายเพิ่มอีกในลาว เวียดนาม และจีน รวมกัน 4 ประเทศ ประมาณ 2,000 บาท/ตัว แพะที่ส่งไปจีนเป็นแพะทางภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคเหนือตอนล่าง และภาคอีสาน ในช่วงปี 2560-2561 มีการส่งแพะไปจีนมากขึ้น โดยผ่านทางลาวและเวียดนาม โดยประมาณการซื้อแพะของจีนในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 180,000 ตัว/ปี

มาเลเซีย

ประเทศมาเลเซีย นำเข้าแพะจากไทยเดือนละ 15,000 ตัว หรือปีละ 180,000 ตัว โดยส่วนใหญ่จะเป็นแพะน้ำหนัก 2 ขนาดด้วยกัน คือ 18-25 กก และ 25-50 กก โดยแพะพื้นเมือง และแพะลูกผสมขนาดเล็กนิยมนำไปประกอบพิธีกรรมศาสนา ส่วนแพะขนาดใหญ่นำไปเข้าระบบอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล เพื่อใช้ในประเทศและส่งออก โดยประเทศมาเลเซียประกาศตัวเป็นประเทศส่งออกอาหารฮาลาลรายใหญ่ของโลกควบคู่กับออสเตรเลีย และโดยปกติแล้วมาเลเซียต้องนำเข้าและมีชีวิตจากออสเตรเลีย เดือนละ 10,000 ตัว ดังนั้น จึงเป็นโอกาสของไทยในการส่งแพะเข้าทดแทน

ตะวันออกกลาง

ประเทศกาตาร์ติดต่อขอซื้อแพะจากสภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ เดือนละ 15,000 ตัว ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้ โดยมียุทธศาสตร์กระบี่เมืองแพะ เป็นเครื่องจักรสำคัญในการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ตลาดฮาลาลเพื่อการส่งออก

ตลาดอาหารฮาลาล ผู้บริโภคประมาณ 2 พันล้านทั่วโลก มูลค่าสูงถึงราว 7 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ ตลาดส่งออกสินค้าอาหารฮาลาลแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ตลาดในกลุ่มประเทศมุสลิมที่เป็นสมาชิกขององค์การการประชุมอิสลาม (Organization of Islamic Conference, OIC) จำนวน 57 รัฐ/ประเทศ และตลาดในประเทศที่ไม่ใช่มุสลิมแต่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่มาก ซึ่งถือเป็นตลาดศักยภาพ ได้แก่ ประเทศจีน (40 ล้านคน) ประเทศอินเดียซึ่งมีชาวมุสลิม อาศัยอยู่มากถึง 140 ล้านคน โดยประเทศที่นำเข้าสินค้าฮาลาลที่สำคัญ อาทิ สหรัฐอเมริกา จีนและประเทศตะวันออกกลาง ส่วนประเทศ

คู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ ออสเตรเลีย สเปน และมาเลเซีย ตลาดฮาลาลที่มีศักยภาพอีกแห่งหนึ่ง คือ ตลาดอาหารฮาลาลอาเซียน ซึ่งเป็นเส้นทางเข้าสู่ตลาดอาหารฮาลาลโลก ผู้ประกอบการเริ่มได้ด้วยการเข้าสู่ตลาดมุสลิมที่มีศักยภาพสูงในอาเซียนอย่างอินโดนีเซียและมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่ประชากรมีรายได้มากกว่าประเทศมุสลิมอื่นๆ ของโลก อีกทั้งยังเป็นประเทศที่ประกาศตนเป็นฮับ (hub) ในการผลิตอาหารฮาลาลของโลก

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ นั้น สามารถแก้ปัญหาสำคัญของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดกระบี่ดังต่อไปนี้ คือ การปรับปรุงพันธุ์แพะ การพัฒนาสุขภาพแพะ โดยการลดปัญหาโรคและความผิดปกติต่างๆ รวมทั้งโรคติดต่อที่สำคัญ คือ แท้งติดต่อ วัณโรค เป็นต้น พัฒนาคุณภาพอาหารแพะ (อาหารข้นและอาหารหยาบ) รวมทั้งอาหารต้นทุนต่ำที่ประยุกต์วัสดุผลพลอยได้ภาคเกษตร การพัฒนาการจัดการและการบริหารฟาร์มให้ขึ้นไปตามหลักวิชาการ การแก้ไขปัญหาระบบสืบพันธุ์ เพื่อให้อัตราการผสมติดสูงขึ้น ลดอัตราการแท้ง และอัตราการตายของลูกแรกคลอดถึงหย่านม สนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ส่งเสริมการแปรรูปเนื้อแพะและนมแพะเพื่อเพิ่มมูลค่า รวมทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาการเลี้ยงและผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการสืบพันธุ์ ลดต้นทุนการผลิตเพิ่มกำไรต่อหน่วย ปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรกรผู้ประกอบการมากขึ้น และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การใช้ตลาดนำการผลิต จังหวัดกระบี่ มีตลาดแพะที่มั่นคงสูงอยู่ 3 ตลาดด้วยกัน คือ ตลาดแพะพื้นเมือง/ประเพณี ตลาดแพะเนื้อในจังหวัด ตลาดแพะเนื้อจังหวัดภูเก็ต และตลาดแพะมาเลเซีย รวมกันไม่น้อยกว่า 3,000 ตัวต่อเดือน โดยยังสามารถขับเคลื่อนการผลิตเพื่อส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศทั้งตลาดทั่วไป และตลาดฮาลาลคือ อาเซียน จีนซึ่งผ่านทางลาวและเวียดนาม และตลาดกาตาร์โดยผ่านทางสภาการศึกษาจังหวัดกระบี่

การเพิ่มศักยภาพของเกษตรกร และสร้างความเข้มแข็งขององค์กรและเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาไปด้วยกัน ประกอบด้วยแพะแปลงใหญ่ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะในสวนยางพาราของ กยท.กระบี่ หรือสหกรณ์แพะและปศุสัตว์กระบี่ และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกระบี่ สำนักงานสภาการเกษตรจังหวัดกระบี่ และหน่วยงานในพื้นที่ โดยสภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ ร่วมกับคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมการผลิตแพะกระบี่ประกอบด้วย ฟาร์มสาธิตศรีฟ่อง มหาลัยแพะนานาชาติ และธนาคารแพะฯ หรือศูนย์นวัตกรรมแพะภาคใต้ ทำหน้าที่ในการฝึกอบรม เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตแพะ และการแปรรูป รวมทั้งการบริการวิชาการและการวิจัยด้านแพะในพื้นที่ นอกจากนี้ยังร่วมกันบริหารเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ และการเป็นศูนย์กลางเครือข่ายกระบี่เมืองแพะ

การปรับโครงสร้างการผลิตแพะของจังหวัดกระบี่มีผลสำคัญต่อการประสบความสำเร็จของกระบี่เมืองแพะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบรรลุเป้าหมายทางการตลาด จึงต้องมีการพัฒนาห่วงโซ่การผลิตแพะและการแปรรูปให้เพิ่มมากขึ้นทั้งในแนวดิ่ง (vertical development) หรือการพัฒนาศักยภาพผู้เลี้ยง ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ และการพัฒนาในแนวขวาง (horizontal development) คือการเพิ่มจำนวนผู้เลี้ยงศักยภาพสูง (smart farmer)

นอกจากนี้ยังต้องเพิ่มปัจจัยการผลิตที่สำคัญ คือ พ่อแม่แพะพันธุ์ดี (สายพันธุ์ต่างประเทศสายเลือดสูง 75% ขึ้นไป) ให้กับห่วงโซ่การผลิตแพะของจังหวัดกระบี่ โดยหน่วยงานหลักที่สามารถดำเนินการได้ คือ ศูนย์วิจัยและทดสอบพันธุ์สัตว์กระบี่ สุราษฎร์ธานี ตรังและนครศรีธรรมราช และภาคเอกชน คือ ศรีฟ่องฟาร์ม และโดยการสนับสนุนให้เกษตรกรที่มีศักยภาพเพิ่มการผลิตพ่อแม่แพะพันธุ์ดีเพื่อการจำหน่ายให้มากขึ้น

ยุทธศาสตร์กระบี่เมืองแพะ เป็นเครื่องมือสำคัญที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนและพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่าการผลิตแพะของจังหวัดกระบี่ เพื่อให้นโยบายกระบี่เมืองแพะให้ประสบความสำเร็จดังเป้าหมายที่ได้วางไว้ และมี

ศักยภาพในการผลิตแพะป้อนตลาดทั้งภายในจังหวัด ในประเทศและส่งออกรวมทั้งตลาดทั่วไปและฮาลาล ประมาณ 240,000 ตัวต่อปี หรือมูลค่าประมาณ 1,920 ล้านบาทต่อปี และผลิตนมแพะโรงเรียน 4 ล้านถุงต่อปี มูลค่าประมาณ 80 ล้านบาท แม้ว่าจะยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการให้รายได้จากห่วงโซ่การผลิตแพะกระบี่เมืองแพะเป็นร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งจังหวัด หรือประมาณ 1 หมื่นล้านบาท/ปี แต่สามารถพัฒนาห่วงโซ่การผลิตและห่วงโซ่คุณค่าให้ถึงเป้าหมายได้ในระยะต่อไป (หลังปี พ.ศ.2572) อย่างไรก็ตามควรมีการวิจัยและพัฒนาในประเด็นยุทธศาสตร์ต่างๆ ทั้ง 8 ยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้นโยบายกระบี่เมืองแพะได้รับการพัฒนาไปในแนวทางที่ดีและถูกต้อง โดยใช้ตัวแบบการพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio economy) ที่มีการหมุนเวียนอย่างยั่งยืน (Circular economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy) ตามหลักการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งด้านความปลอดภัย (safety) ความมั่นคง (security) และความยั่งยืน (sustainability) ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณนายชวณ ภูเกล้าส่วน นายกสภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ ฟาร์มสาธิตศรีฟ่องฟาร์ม มหาลัยแพะนานาชาติ ธนาคารแพะฯ สังกัดสภาการศึกษาจังหวัดกระบี่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกระบี่ เกษตรกร และเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจังหวัดกระบี่ คลินิกสัตว์เคี้ยวเอื้อง ศูนย์ชันสูตรโรคสัตว์ ศูนย์วิจัยโภชนศาสตร์คลินิกในสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ที่ได้สนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์. เปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตแพะพันธุ์บอร์และลูกผสม (internet). 2017. Available from: <http://www.thaigoatsheep.com/forum.php?mod=viewthread&tid=634>

เครือข่ายกระบี่เมืองแพะ. รายงานการประชุมคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตแพะ เพื่อส่งออก (มาเลเซีย และกาตาร์). วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2562. ณ ห้องทับทิม โรงแรมกระบี่รอยัล ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.กระบี่. 2562.

- ชารีนา สือแม. การเลี้ยงแพะตามวิถีมุสลิม: แนวทางสู่ความสำเร็จ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 2550; 2(1) : 72-81
- ธีระวิทย์ จันท์ทิพย์ สุภิญญา ชูใจ ภรณ์ทิพย์ ทองมณี และมรกต แสงรุ่ง. เปรียบเทียบรูปแบบการเลี้ยงแพะในฟาร์มเกษตรกร 3 จังหวัด. คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. 2560.
- ธีระวิทย์ จันท์ทิพย์. ห่วงโซ่การผลิตแพะและปัญหาของภาคใต้ : มองผ่านจังหวัดกระบี่. สถาบันพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. 2560.
- ธีระวิทย์ จันท์ทิพย์. การเลี้ยงแพะในสวนยาง : การเปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาสของชาวสวนยางปักษ์ใต้. สถาบันพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. 2560.
- ธีระวิทย์ จันท์ทิพย์ และมรกต แสงรุ่ง. ประเมินการกำลังการผลิตแพะในจังหวัดกระบี่ ปี พ.ศ. 2560-61. สถาบันพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. 2561.
- ธีระวิทย์ จันท์ทิพย์. การเลี้ยงแพะในสวนปาล์มน้ำมัน. สถาบันพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. 2561.
- ธีระวิทย์ จันท์ทิพย์. บทสรุปผู้บริหารโครงการธนาคารแพะเพื่อเด็กกระบี่พันธุ์ดี. สถาบันพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. 2561.
- ธีระวิทย์ จันท์ทิพย์. ภาพรวมการผลิต ต้นทุนการผลิต การแปรรูป ผลิตภัณฑ์ และการตลาดแพะภาคใต้. สถาบันพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช.
- ธีระวิทย์ จันท์ทิพย์. เหตุผลที่ควรบริโภคเนื้อแพะ. สถาบันพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. 2561.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์. ข้อมูลสถิติการเลี้ยงแพะ ปี พ.ศ. 2561. (Internet). 2018. Available from: <http://ict.did.go.th/>
- ศรีสุวรรณ คำของ. ผลการสำรวจรายได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในสวนปาล์มน้ำมัน อำเภอคลองท่อม. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่. 2560.
- ศรีสุวรรณ คำของ. รายงานการสำรวจประชากรแพะในจังหวัดกระบี่. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอคลองท่อม. 2562.
- สาธิต เขาไข่แก้ว. ผลของพันธุ์และระบบการเลี้ยงที่มีต่อระบบการเลี้ยงประสิทธิภาพการเจริญเติบโตลักษณะซาก และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในแพะตัวผู้. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2552.
- สุภิญญา ชูใจ ภรณ์ทิพย์ ทองมณี มรกต แสงรุ่ง สุนิศานวลมะโน และ ธีระวิทย์ จันท์ทิพย์. องค์ประกอบทางเคมีและลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของหญ้าพื้นเมืองภาคใต้ที่ใช้เลี้ยงแพะ. วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร. 2560; 48(2).604-612.
- สำนักงานจังหวัดกระบี่. สภาพทั่วไปของจังหวัดกระบี่. (Internet). 2017. Available from: http://www.krabi.go.th/krabi2015/m_file/summary/summary60.pdf
- โสภณ ชินเวโรจน์. คู่มือแนะนำการให้อาหารแพะเนื้อ. สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์. (Internet). 2559. Available from: <http://nutrition.dld.go.th/nutrition/images/station/nutrition3/goat-feed.pdf>
- อภิชาติ หมั่นวิชา เบญจมาศ ก้อนแก้ว สมปอง สรวมลศิริ ภาณุพงศ์ มหาพรหม ไพโรจน์ สิลมัน เจษฎา ยกเถียน และวาทีนี ปราชญ์ส่งเสริม. การศึกษาเปรียบเทียบน้ำหนักตัวและขนาดร่างกายของ แพะลูกผสมแบล็คเบงกอล 2 สายพันธุ์ และ 3 สายพันธุ์. เกณฑ์เกษตร. 2560; 45(1)
- อังคณา หาญบรรจง งามอาจ อินทร์สังข์ และจารุณี อิมเอิบ. การพัฒนาแหล่งอาหารหยาดจากทางปาล์มน้ำมันเพื่อเป็นอาหารแพะ. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2554.
- Ozawa, T, Lopez-villalobos, and Blair, HT. A survey of goat meat acceptability in Japan. Proceedings of the New Zealand Society of Animal Production, 2004; (64) : 208-211
- Tardiff, Michel .Goat Meat Nutrition Facts (Internet). 2017. Available from: <https://www.livestrong.com/article/330241-goat-meat-nutrition-facts>